

บทที่ ๑

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการ เบิกเฉยในการพิจารณาความอาญา

วัตถุประสงค์ที่สำคัญอันหนึ่งขององค์การสหประชาชาติ ก็คือประสงค์ จะให้ความคุ้มครองแก่สิทธิมนุษยชน” และได้จัดทำปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิ มนุษยชนขึ้น เพื่อเป็นหลักใหญ่ที่จะให้ความคุ้มครองสิทธิของมนุษย์ แนวความคิด ในเรื่องสิทธิมนุษยชนนั้น ได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะใน ประเทศทางตะวันตก มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้มีการสอนวิชาว่าด้วยสิทธิมนุษยชน มานานแล้ว เช่น ในประเทศฝรั่งเศส คณะนิติศาสตร์ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้กำหนดความรู้เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพไว้เป็นหัวข้อสำคัญในวิชากฎหมายปกครอง และวิชากฎหมายมหาชนทั่วไป ตั้งแต่ก่อน พ.ศ. ๒๔๘๗^๒

ที่มาของแนวความคิดอันเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศทางตะวันตก นั้น มีที่มาจากคำสอนของศาสนาคริสต์ กับแนวความคิดในเรื่องกฎหมายธรรมชาติ ประเทศตะวันตกในอดีต ในการปกครองแบบนครรัฐกรีก โดยเฉพาะการ ปกครองของนครรัฐเอเธนส์ ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นตัวอย่างของการปกครองระบบ

^๒อุทัย วิเศษสมิต, "การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอันเกี่ยวกับกฎหมาย อาญาและวิธีพิจารณาความอาญา", กุศลพาท, ปีที่ ๑ (มิถุนายน ๒๕๐๓), หน้า ๔๑๘.

^๒วีระ ไสยาจยะ, กฎหมายสิทธิมนุษยชน, (กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๑๒), หน้า ๑.

ประชาธิปไตย เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับรัฐ ก็ยังเป็นแบบ
บุคคลต้องศิโรราบต่ออำนาจรัฐ โดยรัฐมีอำนาจเหนือพลเมืองของรัฐทุกคนของ
รัฐทุกกรณีโดยไม่มีข้อยกเว้น^๑

ต่อมาในยุคที่ศาสนาคริสต์ได้ประกาศคำสอนและแนวความคิด ศาสนา
คริสต์ได้สอนในเรื่องความเสมอภาคของมนุษย์ โดยถือว่ามนุษย์ทุกคนเสมอภาค
กันในสายตาของพระเจ้า มนุษย์ทั้งหลายต่างก็เป็นบุตรของพระเจ้าด้วย
กันทุกคน นอกจากนี้ศาสนาคริสต์ยังสอนให้มนุษย์สำนึกในศักดิ์ศรีของความเป็น
มนุษย์ ซึ่งทำให้มนุษย์ไม่อาจยอมรับอำนาจของรัฐ ว่ามีอยู่เหนือความเป็นอยู่
ของมนุษย์ทุกกรณีโดยไม่มีข้อยกเว้น ศาสนาคริสต์ปรารถนาให้มนุษย์ปลีกรัฐออก
ห่างจากความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับมนุษย์ ชนิดที่มนุษย์ต้องศิโรราบให้รัฐ และ
ให้มนุษย์คัดความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับรัฐ ชนิดที่รัฐครอบงำความเป็นอยู่
ส่วนตัวของมนุษย์ทั้งสิ้น แนวความคิดของศาสนาคริสต์มีลักษณะในทางจำกัด
อำนาจของรัฐ^๒

นอกจากนี้ แนวความคิดในเรื่องกฎหมายธรรมชาติ (Droit
naturel / Natural Law) ซึ่งเป็นแนวความคิดที่เชื่อว่า นอกจาก
กฎหมายที่รัฐบัญญัติขึ้น ยังมีกฎหมายอีกประเภทหนึ่งซึ่งมีอยู่ตามธรรมชาติ ซึ่ง
เกิดขึ้นเองโดยมนุษย์ไม่ได้สร้างขึ้น เป็นกฎหมายที่ไข่มุ่งค้นได้โดยไม่จำกัดกาล
เวลาและสถานที่ กฎหมายธรรมชาตินี้มีฐานะเหนือรัฐ กล่าวคือรัฐต้องเคารพ
กฎหมายธรรมชาติ กฎหมายที่รัฐบัญญัติขึ้นจะมีสภาพบังคับก็ต่อเมื่อสอดคล้องกับ
กฎหมายธรรมชาติ และไร้สภาพบังคับหากว่าขัดแย้งกับกฎหมายนี้^๓ กฎหมาย

^๑ เรื่องเดียวกัน , หน้า ๑๐.

^๒ เรื่องเดียวกัน , -

^๓ เรื่องเดียวกัน , หน้า ๑๘ - ๓๓.

ธรรมชาตินี้เป็นความมีเหตุมีผลอันสูงสุด ซึ่งเติบโตขึ้นในธรรมชาติ สิ่งให้
ประพฤติกการอันควรและสิ่งห้ามในสิ่งที่ตรงข้าม^๑

เมื่อคำสอนและแนวความคิดของศาสนาคริสต์ ตลอดจนแนวความคิด
ในเรื่องกฎหมายธรรมชาติได้แพร่หลายไปในบรรดานักคิด นักการเมืองและ
ประชาชนในประเทศอารยธรรมตะวันตก ทำให้เกิดมีการต่อต้านการใช้อำนาจ
เกินขอบเขตของผู้มีอำนาจปกครอง ในประเทศอังกฤษ ได้มีประกาศใช้
กฎหมายที่มีชื่อว่า " The Great Charter" เมื่อ ค.ศ. ๑๒๑๕ ในสหรัฐ
อเมริกาได้มีการยืนยันถึงสิทธิเสรีภาพของมนุษย์ โดยปรากฏอยู่ในคำประกาศ
อิสรภาพ (The Declaration of Independence) และในการปฏิวัติ
ครั้งใหญ่ของประเทศฝรั่งเศส เพื่อล้มล้างอำนาจของกษัตริย์ เมื่อค.ศ. ๑๗๘๘
ได้มีประกาศสิทธิของมนุษย์และของพลเมือง (La Déclaration des Dreits de
l'homme et du citeyen)

คำสอนและแนวความคิดของศาสนาคริสต์ แนวความคิดในเรื่อง
กฎหมายธรรมชาติ และกฎหมายรับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชนในประเทศ
อังกฤษ ประกาศยืนยันสิทธิของประชาชนของสหรัฐอเมริกา และประเทศ
ฝรั่งเศส ต่างเป็นที่มาของแนวความคิดในเรื่องสิทธิมนุษยชน และแนวความคิด
นี้ได้มีการพัฒนามาโดยตลอด จากความหมายดั้งเดิมที่ว่า สิทธิมนุษยชน คือ
สิทธิของมนุษย์ซึ่งมีมาตั้งแต่กำเนิด เป็นสิทธิที่ไม่อาจโอนกันได้ และผู้ใดล่วง
ละเมิดไม่ได้ โดยที่มีอิทธิพลของแนวความคิดต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทในการ

^๑วิชา มหาคุณ, การใช้เหตุผลในทางกฎหมาย, (กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยรังสิต เรื่องธรรม, ๒๕๒๓), หน้า ๒๗.

เปลี่ยนแปลง เช่นแนวความคิดของลัทธิมาร์กซิสต์ แนวความคิดในทางเศรษฐกิจสมัยใหม่^๑ จนกลายเป็นแนวความคิดในการจำกัดอำนาจรัฐ หรือโต้แย้งการใช้อำนาจของรัฐในบางกรณี ซึ่งลัทธินี้เป็นลัทธิที่มีลึกลับด้วยอยู่โดยรัฐไม่อาจล่วงละเมิดได้

กล่าวโดยสรุป ลัทธินิยมชน คือ ลัทธิทั้งหลายซึ่งเป็นที่ยอมรับกันในประเทศที่มีอารยธรรมว่า เป็นลัทธิพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีของมนุษย์ และในการพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์ เป็นลัทธิที่มีการคุ้มครองป้องกันในทางกฎหมายเป็นพิเศษ สัมกับความสำเร็จดังกล่าว ซึ่งก็เกิดเป็นปัญหาขึ้นว่าลัทธิที่เป็นที่ยอมรับกันนั้น ได้แก้ลัทธิอย่างไร ซึ่งก็มีผู้เสนอว่าในกรณีนี้ลัทธิที่ปรากฏอยู่ในปรัชญาสากลว่าด้วยลัทธินิยมชน เป็นตัวอย่างเบื้องต้นที่ดีที่สุด ถึงลัทธิที่เป็นที่ยอมรับกันในประเทศที่มีอารยธรรม^๒

สำหรับในประเทศไทย แนวความคิดในเรื่องลัทธินิยมชนมีจุดเริ่มต้นต่างจากประเทศทางซีกโลกตะวันตก^๓ ในสมัยสุโขทัย กษัตริย์เป็นผู้ว่าแต่ผู้เดียวของพระราชามูรหังปวง และกษัตริย์นั่นเองเป็นผู้ริเริ่มการประกันลัทธินิยมชน โดยปราศจากการเรียกร้องของผู้ที่อยู่ใต้อำนาจปกครอง ซึ่งเท่ากับลัทธินี้ไม่ใช่ลัทธิที่ได้มาโดยอาศัยหลักการกำเนิดมาเป็นมนุษย์ หากแต่ได้มา

^๑ วีระ โฉจายะ, กฎหมายลัทธินิยมชน, หน้า ๔๗ - ๕๓.

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๖ - ๕๗.

^๓ โกลด์ โสภาคย์วิจิตร, "ความหมายของลัทธินิยมชนและความเหมาะสมในการบังคับใช้คุณลักษณะระหว่างประเทศว่าด้วยลัทธินิยมชนในประเทศไทย", กฎหมาย, ปีที่ ๔ (ตุลาคม ๒๕๒๖), หน้า ๔๔ - ๔๗.

โดยกษัตริย์ทรงพระราชทานมาไว้ ซึ่งเป็นผลมาจากความเชื่อของลัทธิฮินดู ซึ่งมีลักษณะของสังคมที่มีวรรณะ ซึ่งเชื่อว่าพื้นฐานในสถานะและธรรมชาติของมนุษย์มีความแตกต่างซึ่งไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้ ต่อมาในสมัยอยุธยา กษัตริย์คือผู้มีอำนาจสูงสุดแก่ผู้เดียว กษัตริย์ยังเป็นผู้ให้ความคุ้มครองแก่สิทธิของพลเมืองโดยอ้อม โดยมีหลักทศพิธราชธรรมเป็นการควบคุมการใช้อำนาจในทางมิชอบ นอกจากนี้คัมภีร์พระธรรมศาสตร์ก็เป็นหลักยุติธรรมที่มีอยู่เหนือพระราชศาสตร์ ซึ่งมีข้อสังเกตว่า มีลักษณะเป็นแนวความคิดของกฎหมายธรรมชาติ^๒ แต่อย่างไรก็ดี ประชาชนทั่วไปดูเหมือนมีโคตรระหนักถึงสิทธิส่วนบุคคลมากนัก อาจเป็นเพราะว่าประชาชนไม่เคยถูกกษัตริย์กดขี่ข่มเหง หรือคงเป็นเพราะว่าโดยธรรมชาติแล้ว ชาวไทยมีนิสัยอ่อนน้อมเกินกว่าที่จะคิดล้มล้างหรือต่อสู้ผู้ปกครอง ความอ่อนน้อมนี้อาจกล่าวได้ว่า มีต้นกำเนิดมาจากความเชื่อที่ว่า มนุษย์นั้นมิได้เกิดมาเท่าเทียมกัน แนวความคิดทางศาสนายินูในเรื่องการกลับชาติมาเกิด คือส่วนหนึ่งของปรัชญาชีวิต ซึ่งมีอิทธิพลต่อโครงสร้างของสังคมที่มีลำดับชั้น^๓

^๑จรัส โฆษณานันท์, "สิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีของมนุษย์ บทวิจารณ์เชิงวิเคราะห์แนวความคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนในโลกที่มีโชคระวันตก", กฎหมาย, ปีที่ ๑๐ (ธันวาคม ๒๕๒๔), หน้า ๔๑.

^๒วิชา มหาคุณ, การใช้เหตุผลในทางกฎหมาย, หน้า ๓๓.

^๓โกศล ไสงาศย์วิตร, "ความหมายของสิทธิมนุษยชนและความเหมาะสมในการบังคับใช้อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย", กฎหมาย, หน้า ๔๕.

อิทธิพลของตะวันตกในยุคสมัยของการล่าอาณานิคมในเอเชีย เป็นแรงผลักดันอันสำคัญที่ทำให้ประเทศไทยต้องปรับตัวเข้าสู่ยุคสมัยใหม่ อันมีการตระหนักถึงเสรีภาพหลายประการด้วยกัน เช่น การเลิกทาส การให้เสรีภาพทางการค้า หลังจาก พ.ศ. ๒๔๓๕ ซึ่งได้มีการเปลี่ยนแปลงจากระบบสังคมนิยมไทยไปสู่สังคมนิยมตะวันตก รัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศไทยได้ถูกวางขึ้น และหลักประกันสิทธิพื้นฐานได้ถูกกำหนดขึ้นในรัฐธรรมนูญ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนได้เป็นเรื่องที่ถูกคนเคยในหมู่ประชาชนทั่วไปมากขึ้น จะถูกหยิบยกขึ้นอ้างบ่อยครั้ง ปฏิญญานี้ถูกส่งอยู่ในช่วงของการเข้มงวดเข้าไปในระบบกฎหมายและการปกครองในด้านการปฏิบัติ ซึ่งก็เสียยิ่งกว่าความศักดิ์สิทธิ์ทางทฤษฎี

จากที่กล่าวมานี้ แสดงถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชนซึ่งรัฐจะต้องให้การรับรองและคุ้มครอง การที่รัฐจะให้หลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้นั้น รัฐจะต้องมีลักษณะเป็นนิติรัฐ นั่นคือ เป็นประเทศที่มีระบบกฎหมาย โดยที่การปกครองรัฐได้ใช้กฎหมายเป็นรายละเอียด ที่ตราขึ้นตามขั้นตอนของกฎหมาย ที่ระบบกฎหมายยอมรับนับถือ และองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติเป็นตัวแทนของประชาชนโดยแท้จริง^๑ ในนิติรัฐนี้จะต้องยอมรับในเรื่องสิทธิเสรีภาพของประชาชน และให้หลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยมีกฎหมายที่กำหนดหลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชน จากที่ขอบเขตแห่งอำนาจหน้าที่ของรัฐได้แน่นอน และมีผู้พิพากษาที่มีอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดี^๒

^๑ รองพล เจริญพันธ์, นิติปรัชญา, (กรุงเทพฯ, ศรีเมืองการพิมพ์, ๒๕๒๔), หน้า ๒๔.

^๒ หยุต แสงอุทัย, หลักรัฐธรรมนูญทั่วไป, (กรุงเทพฯ, เว็บบันการพิมพ์, ๒๕๒๖), หน้า ๔๗.

หลักการเปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญา เป็นหลักที่สืบเนื่องมาจากหลักนิติรัฐ อันเป็นหลักแสดงความเป็นประชาธิปไตย แต่การดำเนินการพิจารณาคดีอาญา โดยยึดถือหลักการเปิดเผยนี้ ก็เป็นเรื่องที่กระทบถึงสิทธิหรือประโยชน์ต่าง ๆ ซึ่งรัฐจำต้องรับรอง คุ้มครองและรักษาไว้ สิทธิหรือประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นสิทธิของปัจเจกชน ไม่ว่าจะ เป็นจำเลย โจทก์หรือผู้เสียหาย สิทธิของสาธารณชนและประโยชน์ของรัฐ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการเปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญานี้ บางประการก็สนับสนุนหลักการเปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญา แต่บางประการก็ขัดแย้งกับหลักการเปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญา และเมื่อใดปัจจัยซึ่งขัดแย้งกับหลักการเปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญามีน้ำหนักมากกว่าปัจจัยที่สนับสนุนหลักการเปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญาแล้ว การพิจารณาคดีนั้นจะต้อง เป็นการพิจารณาลับ^๑

การนำหลักการเปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญามาใช้นั้น จึงต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น กับสิทธิหรือประโยชน์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย ปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญานั้น อาจแบ่งออกได้ ดังต่อไปนี้

๑. สิทธิของปัจเจกชน
๒. สิทธิของสาธารณชน
๓. สิทธิหรือประโยชน์ของรัฐ
๔. ความเป็นอิสระของผู้พิพากษา

ปัจจัยที่กล่าวมาทั้ง ๔ ประการนี้ เป็นสิ่งซึ่งรัฐจำต้องรับรอง คุ้มครองและรักษาไว้ เพื่อเป็นหลักประกันในสิทธิเสรีภาพของประชาชน

^๑ คณิต ๗ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, หน้า ๑๒๓.

๓.๑ สิทธิของปัจเจกชน

มนุษย์ทุกคนมีเกียรติ เกียรตินี้เป็นส่วนหนึ่งของรูปการณ์หนึ่งของเกียรติภูมิของมนุษยชาติ (human dignity) ที่มนุษย์ทุกคนมีอยู่ เื่อองจากความเป็นมนุษย์ มนุษย์ทุกคนมีอิสระและความเสมอภาคกันในเกียรติศักดิ์และสิทธิ มีสิทธิที่จะได้รับการยอมรับนับถือ และได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายที่เท่าเทียมกัน” บทบัญญัติในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญของนานาประเทศ ต่างบัญญัติยอมรับหลักการนี้ โดยบัญญัติรายละเอียดไว้ดังนี้

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๑ "มนุษย์ทั้งหลายเกิดมามีอิสระและความเสมอภาคกันในเกียรติศักดิ์และสิทธิ ต่างมีเหตุผลและมโนธรรม และควรปฏิบัติต่อกันด้วยเจตนารมณ์แห่งภราดรภาพ"

ข้อ ๒ "บุคคลมีสิทธิที่จะได้รับการยอมรับนับถือว่า เป็นบุคคลตามกฎหมายทุกแห่งหน"

ข้อ ๑๑(๑) "ทุกคนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญา มีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ามีความผิดตามกฎหมายในการพิจารณาเปิดเผย ซึ่งตนได้รับหลักประกันบรรดาที่จำเป็นสำหรับการต่อสู้คดี"^๒

^๑คณิศ ฌ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด, (กรุงเทพฯ, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๕), หน้า ๑๒.

^๒วีระ โฉจายะ, กฎหมายสิทธิมนุษยชน, หน้า ๕๔ - ๕๗.

รัฐธรรมนูญของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน มาตรา ๑

- "๑) เกียรติภูมิของมนุษย์จะละเมิดมิได้ เป็นหน้าที่ของ
เจ้าหน้าที่ทั้งหลายของรัฐ ที่จะคงเคารพและปกป้อง เกียรติของมนุษย์
- ๒) คนชาวเยอรมันยอมรับว่า สิทธิมนุษยชนที่จะละเมิด
ไม่ได้ และที่จะโอนไม่ได้ เป็นพื้นฐานของทุกประชาคม ของสันติภาพและ
ของความยุติธรรมในโลก
- ๓) ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการ พึงเคารพ
สิทธิพื้นฐานทั้งหมดดังต่อไปนี้ เหมือนหนึ่ง เป็นกฎหมายที่ไข่มุ่งจับได้"

บทบัญญัติเพิ่มเติมฉบับที่ ๒ ของรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา "บุคคล
ที่ถูกฟ้อง ในคดีอาญา จะได้รับการพิจารณาอย่าง เบิกบานและรวดเร็ว โดยลูกขุน
ที่มีความเที่ยงธรรมในมลรัฐและจังหวัดที่ความผิดเกิดขึ้น..."^๒

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา
๒๗ "ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด
ก่อนที่将有คำพิพากษาอันถึงที่สุด แสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความ
ผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้น เหมือนผู้กระทำความผิดมิได้"

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๗๗ "ให้ศาล
ใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชี้ว่าหนักพยานหลักฐานทั้งปวง อย่าพิพากษาลงโทษจนกว่าจะ
แน่ใจว่ามีการกระทำความผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น

เมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่
ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้แก่จำเลย

^๑สภาวิจัยแห่งชาติ, รัฐธรรมนูญนานาชาติ, (กรุงเทพฯ, สภาวิจัยแห่ง
ชาติ, ๒๕๑๖), หน้า ๔๔.

^๒ดวงจิตต์ กำประเสริฐ, กฎหมายแองโกลอเมริกันเบื้องต้น, หน้า ๑๐๖.

นอกจากนี้ในทางวิชาการ มีการกล่าววาลักษณะของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ดี จะต้องมีความเป็นเสรีนิยม คือ การยอมรับว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นประธาน (Subject) ของคดี การดำเนินการเป็นคดีอาญาของรัฐ จะต้องกระทำโดยการเคารพในเกียรติภูมิของผู้ถูกกล่าวหา^๑ ให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลในการพิจารณาคดีอาญานั้น เมื่อได้กระทำโดยเปิดเผย ย่อมมีผลกระทบต่อสิทธิของปัจเจกชน ๓ ประการ คือ สิทธิในชื่อเสียง เกียรติคุณของจำเลย สิทธิในชื่อเสียง เกียรติคุณของโจทก์หรือผู้เสียหาย และสิทธิของจำเลยที่จะได้รับการพิจารณาคดีโดยเปิดเผย

ชื่อเสียง (honour) หมายถึง คุณค่าที่บุคคลมีอยู่ตามความรู้สึกรับรู้ของบุคคลทั้งหลายในชุมชนหนึ่งชุมชนใด ไม่ว่าจะเป็นครุณาในทางใด^๒ เกียรติเป็นส่วนประกอบอยู่ในค่าที่ยอมรับนับถือที่มนุษย์มีอยู่ เกี่ยวเนื่องจากความสมบูรณ์ทางจริยธรรมของเขา ทุกคนมีเกียรติโดยสมบูรณ์เท่าเทียมกันไม่ถูกลดหย่อน การลดหย่อนทำให้ค่าที่ยอมรับนับถือลดน้อยถอยลงไป เหตุนี้เกียรติจึงอาจลดลงได้ แต่ไม่อาจขยายเพิ่มได้ (หลักเกียรติเท่ากัน) เกียรตินี้เป็นส่วนหนึ่งหรือรูปการณ์อันหนึ่งของเกียรติภูมิของมนุษย์ ที่มนุษย์ทุกคนมีอยู่เนื่องจากความเป็นมนุษย์^๓ หลักการเปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญา ย่อมกระทบถึงชื่อเสียงเกียรติคุณของจำเลย โจทก์หรือผู้เสียหาย ทั้งจะกล่าวต่อไป

^๑ คณิต ๗ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, หน้า ๑๕.

^๒ สมศักดิ์ สิงห์พันธุ์, กฎหมายอาญา เล่ม ๔, (กรุงเทพ, โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๒), หน้า ๒๕๑.

^๓ คณิต ๗ นคร, กฎหมายอาญามาตราความผิด, หน้า ๔๓.

๓.๑.๑ สิทธิในชื่อเสียงเกียรติคุณของจำเลย

สิทธินี้เป็นสิทธิที่จะถูกระงับจากหลักการ เปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญาอย่างมาก ข้อสันนิษฐานในเรื่องความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งได้มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และเป็นหลักสากลซึ่งเป็นที่ยอมรับในนานาประเทศนั้น ได้มีผู้ตั้งข้อสังเกตว่าได้รับการพิจารณาถึงความหมาย หรือความสำคัญของบทบัญญัติดังกล่าวจากนักกฎหมายน้อยเต็มที^๑ หรือจะมีการนำเอาหลักนี้มาใช้กันก็แค่เพียงในศาลเท่านั้น^๒ แม้แต่ในทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ ในขั้นตอนก่อนการพิจารณา ก็ยังมีการปฏิบัติที่ขัดต่อหลักการนี้ เช่น การขังผู้ต้องหาในระหว่างสอบสวน การทำแผนประทุษกรรม และเผยแพร่ผ่านทางสื่อมวลชน^๓ ซึ่งเท่ากับเป็นการทำลายชื่อเสียงเกียรติคุณของผู้ถูกกล่าวหา การนำตัวจำเลยมาพิจารณาในฐานะของผู้ถูกกล่าวหา ก็เป็นการทำลายชื่อเสียงเกียรติคุณของจำเลย แม้ว่าจำเลยจะไม่ถูกพิพากษาว่ามีความผิด แต่ในทางสังคม จำเลยก็กลายเป็นผู้ที่เคยถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา เป็นคนที่มีมลทินติดตัว การเปิดเผยในการพิจารณาก็เกือบจะเป็นการประจานจำเลย อยู่ในตัว

^๑ อักษราทร จุฬารัตน์, "สิทธิของผู้ต้องหาที่ได้รับการมองข้ามหรือหลงลืม", นิติศาสตร์, ปีที่ ๑๔ (มิถุนายน ๒๕๒๗), หน้า ๔๗.

^๒ เกื้อน จิตรกร, "ควรอนุญาตให้ถ่ายภาพในศาลได้หรือไม่", คู่พิพาท, ปีที่ ๗ (พฤศจิกายน ๒๕๐๗), หน้า ๑๓๖๒.

^๓ อ. อักษราทร จุฬารัตน์, "สิทธิของผู้ต้องหาที่ได้รับการมองข้ามหรือหลงลืม", นิติศาสตร์, หน้า ๔๗ - ๔๐.

คณิต ฅ นคร, "ฐานะของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญา", บทสันติคดี, ปีที่ ๔๒ ตอน ๒ พ.ศ. ๒๕๒๕, หน้า ๑๒.

นอกจากนี้ในการพิจารณาคดีอาญา การนำพยานหลักฐานเข้าสู่คดี คำให้การของผู้ของจำเลย คำให้การในฐานะพยานของจำเลย เหล่านี้อาจจะ มีผลกระทบต่อชื่อเสียงของจำเลยได้ เพราะในการต่อสู้คดีนั้น จำเลยอาจ ต้องนำเอาเรื่องที่ประสงค์จะปกปิดไว้ โดยเป็นเรื่องส่วนตัวไทยแท้มาเสนอต่อ ศาลเพื่อต่อสู้คดี เช่น ในกรณีที่จำเลยถูกฟ้องในข้อหาข่มขืนกระทำชำเรา จำเลยอาจรายงานแพทย์ถึงการที่จำเลยหมดสมรรถภาพทางเพศมาเป็นข้อต่อสู้ ไทยนำเอานายแพทย์เข้ามานำมาสืบในฐานะพยาน ในกรณีนี้การเปิดเผยในการ พิจารณาคดีอาญา อาจทำให้จำเลยต้องเสียชื่อเสียงเกียรติคุณได้ (การที่จะถือ ว่าอย่างไร เป็นการเสื่อมเสียชื่อเสียงเกียรติคุณนั้น ต้องนำเอาค่านิยมของสังคม มาวัด ซึ่งเรื่องที่เสื่อมเสียชื่อเสียงเกียรติคุณในที่แห่งหนึ่ง อาจเป็นเรื่องปกติ ในอีกสังคมหนึ่ง) ในกรณีนี้ หากมีการพิสูจน์ได้ว่าจำเลยบริสุทธิ์ก็เท่ากับว่า จำเลยต้องถูกล่วงละเมิดในสิทธินี้โดยไม่สมควร ซึ่งหากไม่มีการฟ้องร้องดำเนิน คดีต่อจำเลย จำเลยก็จะไม่ต้องเปิดเผยในเรื่องนี้ ซึ่งเป็นเรื่องนี้อาจทำให้ จำเลยต้องเสื่อมเสียชื่อเสียง และแม้ว่ากรณีนี้จำเลยจะต้องถูกพิพากษาว่ามีความผิด ก็ไม่เป็นเหตุให้การล่วงละเมิดสิทธิของจำเลยเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เพราะ การที่บุคคลต้องคำพิพากษาว่ากระทำผิดความผิดอาชานั้น ไม่ได้หมายความว่าบุคคล นั้นจะสิ้นความเป็นคน หรือสิ้นสิทธิเสรีภาพของบุคคล ดังที่บัญญัติไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๖ และข้อ ๗ ซึ่งเป็นการยอมรับถึงความเสมอภาค การได้รับความคุ้มครองของกฎหมายที่เท่าเทียมกัน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใด ๆ อันเป็นการล่วงละเมิด นอกจากนี้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๓๐ ก็กล่าวไว้ว่า "ไม่มีทิดใดในปฏิญญาที่อนุমানว่าให้สิทธิใด ๆ แก่รัฐ หนุคนหรือบุคคล ในอันที่จะดำเนินกิจกรรมใด ๆ อันมุ่งต่อการทำลาย สิทธิเสรีภาพดังกล่าวไว้ ณ ที่นี้" ซึ่งเป็นการย้ำว่าบุคคลไม่ว่าจะอยู่ในสถานะใด ก็ยังคงไว้ซึ่งสิทธิในเกียรติยศและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์"

๓.๑.๒ สิทธิในชื่อเสียงเกียรติคุณของโจทก์หรือผู้เสียหาย

หลักการเปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญา ในบางครั้งอาจจะมีผลกระทบต่อชื่อเสียงเกียรติคุณของโจทก์หรือผู้เสียหายได้ ทั้งนี้เพราะในการพิจารณาคดี จะต้องนำสืบถึงลักษณะของการกระทำความผิดของจำเลย ซึ่งจะทำให้โจทก์หรือผู้เสียหายต้องเสื่อมเสียชื่อเสียงเกียรติคุณ เช่น ในคดีข่มขืนกระทำชำเรา การที่ให้ผู้เสียหายเล่าถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการข่มขืนโดยละเอียดต่อหน้าสาธารณชน ย่อมจะเกิดความกระตาคออาย มีผลกระทบต่อจิตใจของผู้เสียหายได้ จนมีผู้กล่าวว่าเท่ากับเป็นการให้ผู้เสียหายถูกข่มขืนเป็นครั้งที่สอง และเป็นการทรมานจิตใจยิ่งกว่าการที่ถูกข่มขืนครั้งแรกเสียอีก เพราะต้องมาเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ต่อหน้าบุคคลที่ตนไม่รู้จักเป็นจำนวนมาก

อย่างไรก็ดี ในส่วนสิทธิในชื่อเสียงเกียรติคุณของโจทก์หรือผู้เสียหาย หลักการเปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญา อาจจะไม่มียผลกระทบที่เป็นอันตรายต่อชื่อเสียงเกียรติคุณของโจทก์หรือผู้เสียหายในทุกกรณี คดีที่จะมีผลกระทบที่เป็นอันตรายที่สุด คือ คดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ส่วนในคดีประเภทอื่นนั้น ก็ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงในคดี เช่น ความผิดฐานเปิดเผยความลับ ความผิดฐานกรรโชกทรัพย์หรือรีดเอาทรัพย์ เป็นต้น ซึ่งการสืบพยานในศาลอาจจะทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงเกียรติคุณของโจทก์หรือผู้เสียหายได้ แต่ในความผิดบางประการ หลักการเปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญา อาจจะไม่มียผลกระทบต่อชื่อเสียงเกียรติคุณของโจทก์หรือผู้เสียหายเลย

^๑ กุศล พงษ์วิน, "ลักษณะทั่วไปของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา(๓)", อัยการ, หน้า ๒๓.

ดังที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ เป็นผลกระทบบของหลักการเปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญาที่จะมีคดีสิทธิในชื่อเสียง เกียรติยศของจำเลย โจทก์หรือผู้เสียหาย ซึ่งเห็นได้ว่าสิทธิของปัจเจกชนในส่วนนี้ ชัดแย้งกับหลักการเปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญา

๓.๑.๓ สิทธิของจำเลยที่จะได้รับการพิจารณาไทยเปิดเผย

เป้าหมายของการดำเนินคดีอาญาคือการค้นหาความจริง แต่การกระทำเพื่อให้ได้ความจริงนั้น จะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักความสมควรแก่เหตุ กล่าวคือต้องมี ความพอเหมาะพอที่ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใด ๆ ซึ่งรวมทั้งเรื่องที่เกิดจากตัวผู้ถูกกล่าวหาด้วย^๑ หลักการเปิดเผยในคดีอาญาก็เป็นมาตรการอันหนึ่งในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของจำเลย^๒ สิทธิของจำเลยที่จะได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย เป็นสิทธิสำคัญของจำเลยที่ได้รับการยอมรับในนานาประเทศ ซึ่งรัฐไม้อาจจะล่วงละเมิดได้

สิทธิของจำเลยที่จะได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผยนี้ เป็นสิทธิเฉพาะตัวของจำเลย และจำเลยสามารถจะสละสิทธินี้ได้ แต่การที่จำเลยสละสิทธินี้ ไม่ได้หมายความว่า ศาลจะต้องดำเนินการพิจารณาสืบ อันเป็นผลมาจากการสละสิทธิของจำเลยที่จะได้รับการพิจารณาไทยเปิดเผย ทั้งนี้เพราะยังมีปัจจัยอื่นที่ศาลจะต้องคำนึงถึง^๓ เพื่อประกอบการใช้ดุลพินิจ สิทธิของจำเลยที่จะได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผยนี้ จึงเป็นสิทธิของปัจเจกชนประการหนึ่ง

^๑ คณิต ฃ นคร, "ฐานะของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญา", บทบัญญัติคดี, หน้า ๑๕.

^๒ กุศล พลวัน, "ลักษณะทั่วไปของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา(๑)", อัยการ, หน้า ๒๑.

^๓ American Jurisprudence (Vol. 21 A.), p. 76.

ซึ่งได้รับการยอมรับจากนานาประเทศ เช่น ในปริญญานิติศาสตร์ว่าด้วยสิทธิมนุษยชน
 ข้อ ๑๐ บทบัญญัติเพิ่มเติมฉบับที่ ๖ ของรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา ประมวล
 กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๒ เป็นต้น ซึ่งเป็นหลักประกันว่า
 จำเลยจะได้รับการพิจารณาที่ยุติธรรม โดยมีประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ในการ
 พิจารณา

สิทธิของจำเลยที่จะได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย เป็นสิทธิที่
 สอดคล้องกับหลักการเปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญา ในสหรัฐอเมริกาถือว่า
 เป็นสิทธิของปัจเจกชนซึ่งตกแก่จำเลยในคดีอาญา^๑ และทำให้รัฐต่างๆ รวมทั้ง
 รัฐบาลกลางยอมรับสิทธินี้มาบัญญัติเป็นหลักการดำเนินคดีอาญา^๒ ซึ่งหากจะกล่าว
 อีกประการหนึ่งก็คือ สิทธิของจำเลยที่จะได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผยนี้เอง
 ทำให้เกิดผลคือหลักการเปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญา

สิทธิของปัจเจกชนที่กล่าวมานี้ มีทั้งที่ขัดแย้งและสอดคล้องกับหลัก
 การเปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญา โดยสิทธิในชื่อเสียงเกียรติคุณของจำเลย
 โจทก์หรือผู้เสียหายนั้น ขัดแย้งกับหลักการเปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญา
 ในขณะที่สิทธิของจำเลยที่จะได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผยนั้น สอดคล้องกับ
 หลักการเปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญา สิทธิของปัจเจกชนนี้เป็นปัจจัยหนึ่งที่
 เกี่ยวข้อง และนำมาใช้ในการกำหนดลักษณะของการพิจารณาคดีอาญาว่าจะ
 ดำเนินการพิจารณาโดยเปิดเผยหรือเป็นการพิจารณาลับ

^๑ Luder and Gilbert, Corpus Juris Secundum (Vol. 23), p. 848.

^๒ American Jurisprudence (Vol. 21 A.), p. 76.

๓.๒ สิทธิของสาธารณชน

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการเปิดเผยในการพิจารณาคุณค่า นอก จากจะมีสิทธิของปัจเจกชนดังกล่าวมาแล้ว ในส่วนสิทธิของสาธารณชน ก็เป็น ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการเปิดเผยในการพิจารณาคุณค่า สิทธิของสาธารณชน นี้ได้แก่ สิทธิในการเสนอและรับรู้อาสาของประชาชน

๓.๒.๑ สิทธิในการเสนอและรับรู้อาสาของประชาชน

สิทธิในการเสนอและรับรู้อาสาของประชาชน เป็นสิทธิที่ได้รับ การยอมรับกันมานานในประเทศ ที่มีบทบัญญัติรับรองไว้ เช่น

ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๑๙ "ทุกคนมีสิทธิในอิสรภาพ แห่งความเห็นและการแสดงออก สิทธินี้รวมรวมถึงอิสรภาพในการที่ออกความเห็นโดยปราศจากการสอดแทรกและที่จะแสวงหา ระบุและแจกจ่ายข่าวสาร และความคิดเห็นไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ และโดยไมคำนึงถึงเขตแดน"^๑

รัฐธรรมนูญสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน มาตรา ๕

"๑) บุคคลมีสิทธิที่จะแสดงออกและโฆษณาโดยเสรี ซึ่งความ เห็นของตน โดยการพูด การเขียนและรูปภาพ และมีสิทธิที่จะแสวงหาข่าวสาร ให้แก่ตนเองจากแหล่งข่าวสารสาธารณะ เสรีภาพในการพิมพ์ และเสรีภาพ ในการรายงานข่าวไทยวิทยุกระจายเสียง และโดยภาพยนตร์ย่อมได้รับความคุ้มครอง จะมีการตรวจข่าวไม่ได้

^๑ วีระ โฉมฉาย, กฎหมายสิทธิมนุษยชน, หน้า ๑๐๐ - ๑๐๑.

๒) สิทธิดังกล่าวย่อมถูกจำกัด โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายทั่วไป โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อคุ้มครองเยาวชน และโดยสิทธิในเกียรติยศส่วนตัว จะละเมิดมิได้

๓) ศิลปะและวิทยาศาสตร์ การวิจัยและการสอนมีความเป็นอิสระ เสรีภาพในการสอนไม่ทำให้บุคคลพ้นจากการเคารพรัฐธรรมนูญ"^๑

บทบัญญัติเพิ่มเติมฉบับที่ ๑ ของรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา "ห้ามมิให้รัฐสภาตรากฎหมายก่อกองศาสนาใดศาสนาหนึ่ง ห้ามมิให้รัฐสภาตรากฎหมายจำกัดเสรีภาพในการนับถือศาสนา จำกัดเสรีภาพในการปราศรัย เสรีภาพของการพิมพ์ หรือเสรีภาพของประชาชนในการชุมนุมด้วยความสงบ หรือเสรีภาพในการยื่นคำร้องต่อรัฐบาล เพื่อให้ระงับความเดือดร้อน"^๒

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๔
"บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการพูด การเขียน การพิมพ์และการโฆษณา

การจำกัดเสรีภาพเช่นนี้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพแห่งเกียรติยศหรือชื่อเสียงของบุคคลอื่น หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันเรื่องระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน..."

^๑สมาชิกรัฐสภา, รัฐธรรมนูญนานาชาติ, หน้า ๔๕.

^๒ทวงจิตต์ กำประเสริฐ, กฎหมายแองโกลอเมริกันเบื้องต้น, หน้า

การแลงความคิดเห็น คือ พฤติกรรมขั้นมูลฐานของบุคคล ซึ่งประเทศที่พัฒนาแล้วให้การรับรองและคุ้มครองให้ นอกจากการแสดงความคิดเห็นแล้ว บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการเผยแพร่ความเห็น การที่บุคคลจะมีเสรีภาพในการแสดงความเห็นและเสรีภาพในการเผยแพร่ความเห็นนั้น บุคคลต้องมีเสรีภาพในการรับข่าวสาร และเสรีภาพในการรับข่าวสารนี้ มิใช่เป็นผลของเสรีภาพในการแสดงความเห็น และเสรีภาพในการเผยแพร่ความเห็น แต่เป็นสิ่งจำเป็นที่ค้ำจุนของเสรีภาพทั้งสองที่เกี่ยว หรือกล่าวให้ชัดเจนก็คือ เสรีภาพในการรับข่าวสารเป็นสิ่งจำเป็นที่ค้ำจุนเสรีภาพในการพูด^๒

สิทธิในการรับข่าวสารของประชาชน เป็นสิทธิที่มีการนำมากล่าวอ้างโดยสื่อมวลชน^๓ ในข้อที่ว่าประชาชนมีสิทธิโดยชอบธรรม ที่จะรับรู้เหตุการณ์

^๑จักรกฤษณ์ กาญจนคุนย์, การจำกัดเสรีภาพในการแสดงความเห็นของบุคคลโดยกฎหมาย, วิทยานิพนธ์ชั้นปริญญาโท แผนกวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๒๕, หน้า ๖๕๕.

^๒ดู ศนิศ ๗ นคร, "ฐานะของผู้ถูกกล่าวหา เนคค้ออาญา", บทบัญญัติ, หน้า ๑๗.

วิษณุ เครืองาม, กฎหมายรัฐธรรมนูญ, (กรุงเทพฯ, ซีรานุสรณ์, ๒๕๒๑), หน้า ๒๐๐. "สิทธิ (right) หมายถึง ประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้เสรีภาพ (liberty) หมายถึง ความมีอิสระที่จะกระทำการหรือทวงถามกระทำการ เสรีภาพจึงมีความหมายต่างกับสิทธิ อย่างไรก็ตามถ้าเสรีภาพใดมีกฎหมายรับรองและคุ้มครอง เสรีภาพนั้นก็อาจเป็นสิทธิด้วย ทั้งที่มีผู้เรียกรวม ๆ กันไปว่าสิทธิและเสรีภาพ"

^๓ชวลิต บัญญาลักษณ์, "หนังสือพิมพ์กับสิทธิในการรับรู้ของประชาชน", สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย, ๒๕๒๓, หน้า ๒๖.

ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะที่ใด ๆ และในลักษณะใด ๆ โดยเฉพาะในเรื่อง
 ที่เกี่ยวกับประโยชน์ของสาธารณชนหรือที่เกี่ยวกับรัฐ ทั้งนี้ในสังคมระบบประชาธิปไตย
 ผู้ใช้อำนาจปกครองคือประชาชน ซึ่งใช้โดยการเลือกตั้งผู้แทนของตน การที่
 ประชาชนจะใช้สิทธิเลือกตั้งได้โดยมีประสิทธิภาพ ย่อมขึ้นอยู่กับความรู้ความ
 เข้าใจในกิจการเมือง การทหาร เศรษฐกิจ สังคม ฯลฯ เพื่อประชาชน
 จะได้ใช้ประกอบการวินิจฉัยหรือตัดสินใจ สิทธิของสาธารณชนที่จะได้รับการ
 บอกกล่าวถึงข้อเท็จจริงทั้งหลาย ย่อมเป็นสิ่งที่จะต้องเป็นอย่างยิ่งในสังคมประชาธิปไตย
 ทั้งนี้เพราะสิทธิดังกล่าวเกี่ยวข้องกับ การอยู่รอดของระบอบประชาธิปไตยโดยแท้”
 สื่อมวลชนจึงเข้ามาเป็นสื่อกลางในการเสนอข่าวสารต่าง ๆ ต่อสาธารณชน
 ซึ่งรวมถึงการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ด้วย

การพิจารณาคดีในศาลเป็นการกระทำอย่างหนึ่งของรัฐ ซึ่งได้กระทำ
 ไป เพื่อประโยชน์ของสังคมหรือคนในรัฐ ดังนั้นประชาชนก็ย่อมมีสิทธิที่จะรับรู้
 ข่าวสารต่าง ๆ เหล่านี้ได้ รัฐมีหน้าที่ที่จะต้องแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ให้แก่
 ประชาชนได้รับทราบโดยผ่านสื่อมวลชน และต้องอนุญาตให้สื่อมวลชนแสวงหา
 ข่าวสารต่าง ๆ โดยเสรี^๒ การที่สื่อมวลชนเข้าร่วมรับรู้การพิจารณาคดีอาญา
 ในศาล และนำมาถ่ายทอดแก่ประชาชน ก็เป็นสิทธิประการหนึ่งซึ่งสามารถทำ
 ได้ เพื่อให้เป็นไปตามสิทธิในการรับรู้ข่าวสารของประชาชน ซึ่งการกระทำนั้น

^๑ บัญญัติชัย น่องจิคค์, "เสรีภาพของหนังสือพิมพ์กับความรับผิดชอบ
 ประมาทในสหรัฐอเมริกา", นิติศาสตร์, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๒๑, หน้า ๕๘๒.

^๒ กุลพล พลวัน, "เสรีภาพของสื่อมวลชนในประเทศไทยในการแสวงหา
 ข่าวสาร", อัยการ (ฉบับวันรพี), ปีที่ ๓ (สิงหาคม ๒๕๒๕), หน้า ๑๕.

ก็ได้มีบทบัญญัติที่รับรองสิทธินี้ไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๕ (๔) ซึ่งบัญญัติไว้ว่า "ผู้ใดแสดงความคิดเห็นหรือข้อความโดยสุจริต ฯลฯ (๔) ในการแจ้งข่าวด้วยความเป็นธรรม เรื่องการดำเนินการอันเปิดเผยในศาลหรือในการประชุม

ผู้นั้นไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท"

ฯลฯ

ในสหรัฐอเมริกา สื่อมวลชนมีพัฒนาการขึ้นมาเพื่อเชิดชูเสรีภาพในสมัยอาณานิคมภาคใต้ของสหรัฐอเมริกา ชาวไร่ฟิ่งหนังสือเป็นส่วนสำคัญอย่างมากในการติดต่อกับโลกที่มีวัฒนธรรม ในระหว่างไรต์ต่าง ๆ มีการแลกเปลี่ยนหนังสือจากประเทศอังกฤษกันอ่านเกี่ยวกับวิชาทุกสาขา เมืองเคมบริดจ์ในแมสซาชูเซตส์ เป็นเมืองที่มีโรงพิมพ์มาตั้งแคตมัยต้น ๆ และใน ค.ศ. ๑๗๐๗ หนังสือพิมพ์ที่ตีงสำเร็จเป็นรายแรกของเมืองบอสตันก็เกิดขึ้น ต่อมาไม่ช้าก็มีรายอื่น ๆ เกิดขึ้นตาม ๆ กันอีกหลายราย ไม่เฉพาะในภาคนิวอิงแลนด์เท่านั้น ในภาคอื่นก็มี ในนิวยอร์กมีเหตุการณ์ที่สำคัญที่สุดครั้งหนึ่งเกิดขึ้น ในด้านพัฒนาการของหนังสือพิมพ์อเมริกัน เหตุการณ์ในเรื่องนี้ได้แก่กรณีของปีเตอร์ เซนเจอร์ เจ้าของหนังสือพิมพ์นิวยอร์กกวิกส์เจอร์นัล ซึ่งเริ่มออกใน ค.ศ. ๑๗๖๓ เป็นหนังสือพิมพ์ปากเสียงฝ่ายค้านรัฐบาล หลังจากที่หนังสือพิมพ์ฉบับนี้ออกได้สองปี ผู้ว่าการอาณานิคมหนการเสียดสีที่มคำของเซนเจอร์ต่อไปไม่ได้ จึงเอาเซนเจอร์เข้าคุกในข้อหาหมิ่นประมาท ข้างฝ่ายเซนเจอร์ก็คงทำหน้าที่บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ต่อไปในคุก ตลอดเวลาการพิจารณาคดีนานถึงเก้าเดือน อันเป็นคดีก่อความสนใจอย่างยิ่งทั่วอาณานิคมต่าง ๆ แอนดรูว์ แฮมิลตัน ทนายความคนสำคัญ เป็นทนายแก้ต่างจำเลยจำเลย ได้แก้ฟ้องว่าการกล่าวหาที่เซนเจอร์ตีพิมพ์เป็นความจริง จะถือว่าเป็นการหมิ่นประมาทตามนัยที่แท้จริงของคำกล่าวหาหาได้ไม่ คณะลูกขุนชี้ขาดว่าจำเลยไม่มีความผิด เซนเจอร์จึงพ้นคดีเป็นอิสระไป ผลที่เกิดจากกรณีนี้แม้เป็นเวลาไม่เฉพาะแต่อเมริกาสมัยอาณานิคมเท่านั้น

หากยังแผ่ลงถึงอเมริกาในอนาคตด้วย มติชี้ขาดนี้คือหลักกฎหมายอันหนึ่ง ในการก่อตั้งหลักการสำคัญว่าด้วยเสรีภาพของหนังสือพิมพ์^๑

ในประเทศไทย หนังสือพิมพ์เป็นสิ่งที่ตามมากับการเริ่มต้นการค้า กับประเทศตะวันตก ในสมัยรัชกาลที่ ๑ โคมมีการออกหนังสือพิมพ์ขึ้น ๒ ฉบับ แต่ดำเนินการโดยชาวต่างประเทศ โดยไม่มีการตรวจพิจารณาใด ๆ ทั้งนี้ เพราะยังไม่มีผู้อ่านหนังสือพิมพ์อย่างกว้างขวางและเข้าใจอย่างถ่องแท้ และเป็นการพิมพ์จำหน่ายในสังคมแคบ ๆ ในหมู่ผู้รู้หนังสือ อ่านออกเขียนได้ หนังสือพิมพ์และเอกสารตีพิมพ์ทั้งหลายได้เจริญเติบโตเต็มที่ในสมัยรัชกาลที่ ๒ โดยเฉพาะหลังสงครามโลกครั้งที่ ๑ มีสิ่งตีพิมพ์ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสารชนิดต่าง ๆ พิมพ์เป็นภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ถึง ๑๐๑ ฉบับเกิดขึ้นในสมัยนั้น^๒

หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ กิจการ หนังสือพิมพ์เฟื่องฟูขึ้นมา แต่ในบางครั้งเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ต้องอยู่ภายใต้ การตรวจพิจารณาของคณะกรรมการ ทั้งนี้โดยเหตุที่หนังสือพิมพ์เกือบทุกฉบับ เป็นของผู้มีอิทธิพลในทางการค้า หรือไม่ก็เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในทางการ เมือง สื่อมวลชนโดยทั่วไปมิได้เป็นผู้แทนของประชาชน แต่เป็นเพียงผู้แทนของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมเท่านั้น จรรยาบรรณของหนังสือพิมพ์อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับมาตรฐานตะวันตก ไม่น่าแปลกแม้แต่น้อย ที่ว่าหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งถูกซื้อ

^๑สำนักข่าวสารอเมริกัน กรุงเทพฯ, ประวัติศาสตร์สื่ออเมริกันไทยสังเขป, (กรุงเทพฯ, สำนักข่าวสารอเมริกัน กรุงเทพฯ, ๒๕๑๑), หน้า ๒๔ - ๒๕.

^๒โกศล โสภากย์วิจิตร, "ความหมายของสิทธิมนุษยชนและความ เหมาะสมในการบังคับใช้อนุสัญญาระหว่างประเทศ", กฎหมาย, หน้า ๕๐ - ๕๑.

ด้วยวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อประโยชน์ของใครคนหนึ่ง”

บทบาทของสื่อมวลชนในการพิจารณาจากที่อาชญากรนั้น มีข้อสังเกตเบื้องต้นว่า การดำเนินกิจการสื่อมวลชนที่ควบคู่ไปกับธุรกิจการค้า หรือกล่าวอีกประการหนึ่งคือ สื่อมวลชนที่ดำรงอยู่ใต้ค้ำยันการโฆษณา หรือประกอบกิจการในลักษณะถึงธุรกิจ เหล่านี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการค้า ส่วนจรรยาบรรณของสื่อมวลชนได้รับการเหลียวแลพอเป็นพิธี เพื่อให้ได้ชื่อว่าเป็นสื่อมวลชนเท่านั้น^๒ จากการสัมมนาหัวข้อ "การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม" ที่สภาวิจัยแห่งชาติได้จัดขึ้น ในปีพ.ศ. ๒๕๒๔ ได้หัวข้อสรุปในเรื่องของสื่อมวลชนว่า หนังสือพิมพ์ทุกวันนี้นักทำตัวเป็นผู้พิพากษาเสียเอง หนังสือพิมพ์ที่ขาดความรับผิดชอบในหลายหลาย ๆ กรณี อาจเขียนข่าวหรือวิจารณ์จนทำให้ผู้อ่านเข้าใจ หรือรู้สึกว่าคุณริสุทธ์บางคนเป็นอาชญากร หรือผู้ต้องหาบางคนได้ประกอบอาชญากรรม เสวร้ายกว่าที่เป็นจริง ผู้สัมมนากล่าวว่าหนังสือพิมพ์ไม่ให้ออกาสแก่อาชญากร หรือผู้ต้องหา เพราะภาพประกอบในหน้าหนังสือพิมพ์บางฉบับ ทำให้จำเลยบางคนถึงกับตกใจเมื่อได้เห็นภาพของตนในหน้าหนังสือพิมพ์ ซึ่งญาติหรือภรรยา นำมาให้อู ซึ่งภาพเหล่านี้ทำให้เขารู้สึกว่า การกระทำที่ปรากฏในภาพนั้นของเขา เป็นที่ไม่ปรารถนาของสังคม และรู้สึกเหมือนว่าตัวของเขาเอง ถูกบังคับให้หันหลังให้สังคม^๓

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๓.

^๒ สมพร พรหมพิคาธร, โฉมหน้าอาชญากรรม, (กรุงเทพฯ, สำนักพิมพ์กราฟิคอาร์ต, ๒๕๒๕), หน้า ๒๔๓ - ๒๔๔.

^๓ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐.

จากที่กล่าวมานี้ เห็นได้ว่าสิทธิในการเสนอและรับรู้ข่าวสารของประชาชนในสหรัฐอเมริกา เริ่มต้นในลักษณะเดียวกับสิทธิมนุษยชนในสวนสิทธิปัจเจกชน คือ เป็นการเริ่มต้นจากการต่อสู้ของผู้อยู่ใต้ปกครอง ในขณะที่สิทธิในการเสนอและรับรู้ข่าวสารของประชาชนในประเทศไทย เป็นสิ่งที่มากับอิทธิพลทางการค้ากับตะวันตก จุดเริ่มต้นที่แตกต่างกันนี้ ส่งผลมาถึงจรรยาบรรณของสื่อมวลชน ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ในเรื่องของการเปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญา ซึ่งจะเป็นไปในลักษณะของการที่สื่อมวลชนจะมุ่งเสนอข่าวการพิจารณาคดีที่เป็นที่สนใจของประชาชนเท่านั้น โดยกล่าวอ้างสิทธิในการเสนอและรับรู้ข่าวสารของประชาชน และมักจะเป็นไปในลักษณะที่เป็นการเสริมความเชื่อของประชาชนให้มากยิ่งขึ้น โดยพยายามที่จะทำให้จำเลยนั้นเป็นผู้ที่ไม่เกรงกลัวต่อความผิด หลักที่วางให้สันนิษฐานว่าจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ จะไม่มีการนำมาใช้แต่อย่างใด*

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าสิทธิในการเสนอและรับรู้ข่าวสารของประชาชนนี้ จะเป็นสิทธิที่พึงได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมให้มากที่สุด ตามครรลองแห่งความยุติธรรมของสังคมประชาธิปไตย แต่สิทธินี้ไม่ใช่เป็นสิทธิที่มีอยู่โดยเด็ดขาด โดยปราศจากข้อจำกัดแต่อย่างใด^๒ หากสื่อมวลชนใช้สิทธิเสรีภาพของตนเองได้อย่างกว้างขวางปราศจากขอบเขต และเคยไม่คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น หรือไม่คำนึงถึงส่วนรวมใด ๆ ทั้งสิ้น ก็เป็นการใช้

*ราวี เวียงพิงค์, "เหยื่อของสังคมเหยื่อของหนังสือพิมพ์", สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์, ปีที่ ๒๔ (๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๔), หน้า ๓๑ - ๓๒.

^๒บุญทิพย์ ผ่องจิตต์, "เสรีภาพของหนังสือพิมพ์กับความรับผิดชอบในอเมริกา", นิติศาสตร์, หน้า ๕๔๓.

สิทธิเสรีภาพไปในทางไม่ชอบ” ซ้ำจากทัศนคติในการเสนอและรับข่าวสารนี้ อาจเห็นได้จากบทบัญญัติทั้งกล่าวข้างต้น เช่น บทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อคุ้มครองเยาวชน และสิทธิในเกียรติยศส่วนตัว (รัฐธรรมนูญสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน มาตรา ๕) เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพหรือชื่อเสียงของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๔) เป็นต้น

หลักการ เบิกเฉยในการพิจารณาคดีอาญา เป็นการสนองสิทธิในการเสนอและรับข่าวสารของประชาชน การพิจารณาคดีในศาลเป็นเรื่องของการกระทำของรัฐ ซึ่งประชาชนรวมทั้งตัวแทนสื่อมวลชนมีสิทธิที่จะเสนอและรับรู้ถึงการทํางานของรัฐ^๒ และเป็นการที่ประชาชนได้เรียนรู้ถึงกระบวนการยุติธรรมของรัฐ เพื่อความมั่นใจในองค์กรและกระบวนการยุติธรรม^๓ และรัฐมีหน้าที่จะต้องแจ้งข่าวสารให้ประชาชนได้ทราบ อย่างไรก็ตามการที่รัฐมีหน้าที่ต้องแจ้งข่าวสารแก่ประชาชนเพียงใดนั้น ต้องพิจารณาถึงอำนาจของประชาชน ในการตรวจสอบเพื่อควบคุมการดำเนินงานของรัฐ ตามวิถีทางประชาธิปไตย^๔

^๑ กุลพล พลวัน, "เสรีภาพของสื่อมวลชนในประเทศไทยในการแสวงหาข่าวสาร", อัยการ, หน้า ๓๑.

^๒ Luder and Gilbert, Corpus Juris Secundum (Vol. 23), p. 845.

^๓ American Jurisprudence (Vol. 21 A.), p. 76.

^๔ กุลพล พลวัน, "เสรีภาพของสื่อมวลชนในประเทศไทยในการแสวงหาข่าวสาร", อัยการ (ฉบับวันรพี), หน้า ๒๐.

การพิจารณาคดีในศาล เป็นการกระทำเพื่อให้เกิดความยุติธรรม ขึ้นในสังคม ในบางครั้งก็มีเรื่องที่ไม่ควรเปิดเผยต่อประชาชนทั่วไป ดังได้กล่าวมาแล้ว ว่าสิทธิในการเสนอและรับรู้ข่าวสารของประชาชนนั้น ไม่ได้ เป็นสิทธิที่มีอยู่โดยเด็ดขาดและปราศจากข้อจำกัดแต่อย่างใด และเมื่อพิจารณา ถึงอำนาจของประชาชนในการตรวจสอบ เพื่อการควบคุมการทำงานของศาล ในประเทศไทยนั้น ประชาชนได้เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อทำหน้าที่ นิติบัญญัติ และควบคุมการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร แต่ในส่วนอำนาจตุลาการนั้น รัฐสภาไม่ได้มีอำนาจเข้าควบคุมโดยตรง ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามหลักความเป็น อิสระของผู้พิพากษา อย่างไรก็ตามการพิจารณาคดีของศาลนั้น ก็ยังคงดำเนิน ไปตามที่กฎหมายกำหนดไว้^๑ ซึ่งกฎหมายนี้รัฐสภาเป็นผู้บัญญัติขึ้นมา ซึ่งอาจจะ มีที่มาจากข้อเรียกร้องของประชาชน ดังนั้นการแจ้งข่าวสารแก่ประชาชนทั่วไป ก็เป็นสิ่งที่ศาลจำต้องปฏิบัติ และการเปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญาก็เป็นวิธีการ อันหนึ่ง ที่จะทำให้ประชาชนทั่วไปได้ทราบถึงการดำเนินงานของศาล แต่ในกรณี ที่จำเป็นหรือเป็นเรื่องที่สำคัญ ศาลก็มีอำนาจที่จะดำเนินการพิจารณาคดีเป็นการ พิจารณาลับ ทั้งนี้เพื่อมิให้มีการเผยแพร่ข่าวสารที่กระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือ ประโยชน์อื่น ๆ ซึ่งจำต้องรักษาไว้ เช่น ความมั่นคงของรัฐ สิทธิเสรีภาพ ของบุคคล เป็นต้น

๓.๓ สิทธิหรือประโยชน์ของรัฐ

สิทธิหรือประโยชน์ของรัฐซึ่งเป็นปัจจัยเกี่ยวข้องกับหลักการเปิดเผย ในการพิจารณาคดีอาญา ในส่วนนี้อาจจะแบ่งออกได้เป็น ๒ กรณี คือ

^๑ Luder and Gilbert, Corpus Juris Secundum (Vol. 23),

๑. ความลับอันเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ
๒. ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

สิทธิหรือประโยชน์ของรัฐทั้ง ๒ ประการนี้ ชัดแย้งกับหลักการ
เปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญา

๓.๓.๑ ความลับอันเกี่ยวกับความปลอดภัยของประเทศ

แม้ว่ารัฐมีหน้าที่จะต้องแจ้งข่าวสารต่อประชาชน แต่ในบางครั้ง
กิจการบางอย่างเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐ ก็จำเป็นต้องปกปิดไว้ไม่อาจ
เปิดเผยได้ ทั้งนี้โดยเหตุที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ ซึ่งเป็น
เรื่องที่สำคัญยิ่ง ซึ่งประชาชนทุกคนรวมทั้งสื่อมวลชนจะต้องช่วยกันจรรโลงไว้
ให้คงอยู่ต่อไป

ความมั่นคงของประเทศ (National Security) มีความหมาย
กว้างขวาง ซึ่งอาจพิจารณาได้หลายประการ เช่น ความมั่นคงทางการเมือง
ทางการเมืองทหาร ทางเศรษฐกิจ ทางการปกครองหรือทางการเมืองระหว่าง
ประเทศ ฯลฯ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาโดยสรุปแล้ว ความมั่นคงของ
ประเทศ หมายถึง "การซำรงและรักษาประเทศชาติให้ดำรงอยู่อย่างปลอดภัย
มีเอกราชและอธิปไตย มีความมั่นคงทั้งทางการเมืองภายในประเทศ
การเมืองระหว่างประเทศ ทางเศรษฐกิจและสังคมวิทยา" ความหมายของ
ความมั่นคงของประเทศนี้ ก็ก่อให้เกิดปัญหาที่ถกเถียงกันตลอดมา และหาข้อ

* กุลพล พลวัน, "เสรีภาพของสื่อมวลชนในประเทศไทยในการ
แสวงหาข่าวสาร", อัยการ (ฉบับวันรพี), หน้า ๔๑.

ยุติไม่ได้ว่า เรื่องใดบ้างที่ถือว่ากระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของชาติ ทั้งนี้
 ต้องพิจารณาตามความเหมาะสมเป็นเรื่องไป*

ในสหรัฐอเมริกา แต่เดิมความลับของรัฐบาลซึ่งเป็นความลับเกี่ยวกับ
 สาธารณประโยชน์ทั้งหมดได้รับความคุ้มครอง แต่ผลเป็นที่ว่าการกำหนดให้สิ่งใด
 เป็นความลับอาจเคลือบคลุมเกินไป และอาจนำมาอ้างโดยไม่ชอบได้ ฉะนั้น
 ในปี ค.ศ. ๑๙๖๖ จึงมีการแก้ไขให้ยกเว้นเฉพาะความลับที่เกี่ยวกับการป้องกัน
 ประเทศและนโยบายของรัฐบาลในการต่างประเทศเท่านั้น การจะกำหนดว่า
 อะไรเป็นความลับ จะต้องเป็นไปตามคำสั่งของฝ่ายบริหาร (Executive
 order) ซึ่งเป็นคำสั่งที่ออกโดยประธานาธิบดี โดยจะออกระเบียบกำหนด
 เป็นประเภทกว้าง ๆ ก็ได้ แต่ระเบียบจำแนกประเภทดังกล่าว ควรระบุให้
 ชัดแจ้งเพียงพอที่จะเข้าใจได้ และศาลมีอำนาจพิจารณาบทหนักในการจำแนก
 ประเภทนี้ได้^๒

ในประเทศไทย ตามระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ
 พ.ศ. ๒๕๑๓ ได้กำหนดชั้นความลับของทางราชการไว้ ๔ ชั้น คือ ชั้นที่สูงสุด
 (Top Secret) ลับมาก (Secret) ลับ (Confidential) และ
 ปกปิด (Restricted) และได้กล่าวถึงความหมายของ "ความลับของ
 ทางราชการ" ไว้สรุปได้ว่า หมายถึง "เรื่องที่ไม่พึงเปิดเผยให้ผู้ที่ไม่มีหน้าที่ได้
 ทราบ หากเปิดเผยหรือทำให้ความลับของทางราชการทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน
 รั่วไหล ก็จะทำให้เกิดความเสียหายต่อทางราชการ หรือเกียรติภูมิของ
 ประเทศชาติหรือพันธมิตร หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงปลอดภัยหรือความ
 สงบเรียบร้อยของประเทศชาติ หรือเกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นภายใน

* เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๖.

^๒ ธีรวัฒน์ วงศ์วัฒน์ศานต์, "อิสระของข่าวสาร", นิตยสารศรัทธา, ปีที่ ๕
 ฉบับที่ ๔, พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๑, หน้า ๖๔ - ๖๕.

ราชอาณาจักร" นอกจากนี้ในกรณีที่ประโยชน์ของรัฐมีมาก ศาลอาจเว้นที่จะกล่าวถึงรายละเอียดต่าง ๆ ในคำพิพากษาได้ เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๙๔๐/๒๕๑๘ ซึ่งศาลชั้นต้นสั่งให้พิจารณานำสืบจำเลยบางคนเป็นการลับ ห้ามมิให้ออกโฆษณาขอเท็จจริงหรือพยานหลักฐานต่าง ๆ ศาลฎีกาเห็นว่าเป็นเรื่องลับที่สุดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง และความปลอดภัยมั่นคงของราชอาณาจักรไทย จึงไม่กล่าวถึงรายละเอียดเรื่องราวต่าง ๆ ของบุคคล และสถานที่ที่เกี่ยวข้องไว้ในคำพิพากษา

การเปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญา อาจจะเป็นผลร้ายต่อรัฐไทย โดยที่ในบางครั้ง จะค่อนนำเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศ มาประกอบในการพิจารณาคดี เช่น ในความผิดต่อความมั่นคงในราชอาณาจักร เป็นต้น เมื่อการพิจารณาคดีเป็นไปโดยเปิดเผย ก็เท่ากับเป็นการเปิดเผยความลับอันเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ

๑.๓.๒ ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

รัฐมีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน กิจการใดที่เป็นการรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดี รัฐย่อมมีอำนาจที่จะกระทำได้ แม้จะขัดต่อสิทธิหรือประโยชน์ส่วนบุคคล ทั้งนี้ เพื่อรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ของส่วนรวม

"ความสงบเรียบร้อย" หมายถึง ผลประโยชน์โดยทั่วไปของประเทศชาติและสังคม "ศีลธรรมอันดี" หมายถึง หักนะทั่วไปทางจริยธรรมของสังคม"^๑ ความหมายของคำว่า ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของ

^๑อุกฤษ มงคลนาวิน, "ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน", บทบัญญัติ, เล่มที่ ๑๒ ตอนที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๑๘, หน้า ๑๒.

ประชาชน เป็นความหมายที่ยากจะให้ค่าจากทัศนคติที่แนบชิดได้ เพราะ
ผลประโยชน์โดยทั่วไปของประเทศชาติและสังคมนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับสภาวะการณ
ของประเทศและสังคมเป็นหลัก ส่วนทัศนคติโดยทั่วไปทางจริยธรรมของสังคมก็
อาจเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย แนวความคิดเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและ
ศีลธรรมอันดีของประชาชนในแต่ละประเทศ ย่อมแตกต่างกันในรายละเอียด
การที่จะวินิจฉัยว่าการโทษคือความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน
นั้น เพื่อให้เหมาะสมแก่การดำเนินชีวิตในสังคมแห่งยุค คาดสมควรที่จะศึกษา
จากแนวคำพิพากษาของศาลในอดีต ประกอบกับการรับรู้ฟังความคิดเห็นของ
นักวิชาการและบุคคลทั่วไป ตลอดจนให้ความสนใจศึกษาและสังเกตการณ์ในเรื่อง
ระบบสังคม และลัทธิทางสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงด้วย ทั้งนี้ Wormser
นักนิติศาสตร์ชาวอเมริกันได้กล่าวไว้ว่า "ทัศนะเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและ
ศีลธรรมอันดีของประชาชน ย่อมจะแปรเปลี่ยนไปตามความเปลี่ยนแปลงของ
สภาวะทางสังคมและเศรษฐกิจ รวมทั้งทัศนะของมหาชนที่เปลี่ยนแปลงไป
ดังนั้น ผู้พิพากษาในระบบกฎหมายอังกฤษจึงจำต้องให้ความสนใจอย่างสม่ำเสมอ
เพื่อยึดเป็นแนวทางในการพิพากษาคดี"

ในการพิจารณาคดี บางครั้งเพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อย
และศีลธรรมอันดีของประชาชน หากว่าการพิจารณาโดยเปิดเผยจะก่อให้เกิด
อันตรายต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ศาลจำต้องให้
การพิจารณาคดีนั้นเป็นการพิจารณาลับ กรณีนี้ศาลล้มเพียงแต่มีลัทธิที่จะกำหนด
ให้การพิจารณาคดีนั้นเป็นการพิจารณาลับ แต่ถือเป็นหน้าที่ของศาลซึ่งจะกระทำ

* เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๖.

การใด ๆ เพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน”

อย่างไรก็ดี ประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ก็ไม่ถือว่าจะทำให้การเปิดเผยในการพิจารณาคดีอาชญาต้องถูกลบล้างไปทุกกรณีโดยสิ้นเชิง^๒ ตัวอย่างเช่น ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ศาลอาจกำหนดให้บุคคลบางประเภทเท่านั้น ที่ต้องออกจากห้องพิจารณา เช่น บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี แต่ยังคงอนุญาตให้ประชาชนส่วนใหญ่ ซึ่งไม่อยู่ในข้อจำกัดของศาล สามารถเข้าร่วมรับทราบการพิจารณาคดีได้ ซึ่งก็คือว่าการพิจารณาคดีนั้น ยังคงเป็นการพิจารณาคดีโดยเปิดเผยอยู่ เพียงแต่วางเงื่อนไขแก่บุคคลจำพวกหนึ่งที่ไม่อาจเข้าร่วมรับทราบการพิจารณาได้ แต่ยังคงเปิดโอกาสให้ประชาชนส่วนใหญ่เข้าฟังการพิจารณาคดีอยู่^๓

ในสหรัฐอเมริกา กฎหมายของมลรัฐหลายมลรัฐได้กำหนดให้ศาลมีอำนาจพิจารณาสืบได้ เพื่อประโยชน์ของศีลธรรมอันดีของประชาชน โดยกำหนดประเภทของคดีไว้ เช่น รัฐธรรมนูญของมลรัฐ Alabama ระบุความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา (Rape) และความผิดฐานประทุษร้ายเพื่อข่มขืนกระทำชำเรา (Assault with intend to ravish) รัฐบัญญัติของมลรัฐ New York กำหนดคดีซึ่งศาลจะพิจารณาสืบได้ คือ คดีหย่าร้าง

^๑ Luder and gilbert, Corpus Juris Secundum(Vol.23), p. 855.

^๒ Ibid., p. 854.

^๓ Kadish and Paulsen, Criminal Law and its Processes Case and Materials, p. 1312.

(divorce) ลอวางหญิง (seduction) ทำแท้ง (abortion)
 ซ่มซิ่นกระทำชำเรา (rape) ประทุษร้ายเพื่อซ่มซิ่นกระทำชำเรา (assault
 with to commit rape) รักรวมเพศ (sodomy) รับรองบุตร
 (bastardy) และเรียกค่าเลี้ยงดู (filiation) เป็นต้น^๑

สำหรับในประเทศไทยนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
 ไม่ได้กำหนดประเภทของคดีไว้เช่นที่กล่าวมาในสหรัฐอเมริกา แต่มีข้อสังเกต
 คือ ความประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๖ ได้กำหนดห้ามมิ
 ให้ศาลเปิดเผยซึ่งข้อเท็จจริงหรือพฤติกรรมใด ๆ ที่ศาลเห็นเป็นการไม่สมควร
 หรือพอจะเห็นได้ว่าจะทำให้เกิดความเสียหาย อันไม่เป็นธรรมแก่คู่ความหรือ
 บุคคลที่เกี่ยวข้อง ในคดีที่ฟ้องขอหย่า ฟ้องชายชู้ หรือฟ้องให้รับรองบุตร
 ซึ่งคดีทั้งสามนี้เป็นเรื่องของการค้นหาความจริงเช่นเดียวกับคดีอาญา และเป็น
 เรื่องเฉพาะบุคคลหรือเป็นเรื่องในครอบครัวของคู่ความ และยังเป็นที่กระทบ
 กระเทือนต่อศีลธรรมอันดี ซึ่งหากศาลเห็นเป็นการสมควร ก็จะมีคำสั่งห้ามมิ
 ให้มีการเปิดเผยซึ่งข้อเท็จจริงหรือพฤติกรรมใด ๆ ในการพิจารณาคดีได้

ความสงบเรียบร้อยของประชาชนนี้ อาจหมายรวมถึงความ
 สงบเรียบร้อยในการพิจารณาคดีด้วย ทั้งนี้โดยเหตุที่การพิจารณาคดีจะต้องทำเป็น
 ไปภายใต้บรรยากาศที่เหมาะสม สงบ น่าเคารพ เพื่อที่องค์กรที่เกี่ยวข้องใน
 การพิจารณาคดี สามารถทำหน้าที่ของตนในการดำเนินการพิจารณาได้โดย

^๑ Luder and Gilbert, Corpus Juris Secundum (Vol. 23),

สะดวก ซึ่งเป็นประโยชน์ในการดำรงไว้ซึ่งความยุติธรรม การนำหลักการ
 เปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญามาใช้ อาจเป็นการเปิดโอกาสให้เกิดความไม่
 สงบเรียบร้อยขึ้นในระหว่างการพิจารณาคดีได้ โดยเหตุที่บุคคลภายนอกซึ่งไม่
 มีส่วนร่วมในการพิจารณาคดี ถือเป็นโอกาสที่จะเข้าสู่ห้องพิจารณาคดี และ
 กระทำการใด ๆ ซึ่งอาจเป็นการก่อกวนความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นในห้องพิจารณาคดี
 โดยมีจุดมุ่งหมายต่าง ๆ เช่น มุ่งที่จะข่มขู่โจทก์ ผู้เสียหาย จำเลย พยาน แม้
 กระทั่งผู้พิพากษา หรือมุ่งที่จะครอบงำการพิจารณาคดีให้เป็นไปตามที่ตนต้องการ
 ความไม่สงบเรียบร้อยในการพิจารณาคดีนี้ อาจร้ายแรงถึงขนาดการแย่งชิงตัว
 จำเลย หรือทำร้ายตัวจำเลยเอง ดังนั้นในกรณีที่เกิดความไม่สงบเรียบร้อย
 ในการพิจารณาคดี หรือมีพฤติการณ์ที่เห็นได้ว่า ความสงบเรียบร้อยในการ
 พิจารณาคดีอาจจะเกิดขึ้นได้ หากการพิจารณาคดีอาญานั้นได้ดำเนินไปตาม
 หลักการเปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญาแล้ว ในกรณีนี้เพื่อรักษาไว้ซึ่งความ
 สงบเรียบร้อยในการพิจารณาคดีอาญา ศาลต้องใช้ดุลพินิจกำหนดเงื่อนไข
 ซึ่งอาจจะเป็นการจำกัดขอบเขต หลักการเปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญา
 หรืออาจจะกำหนดถึงขนาดของการลบหลู่หลักการ เปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญา
 โดยให้การพิจารณาคดีนั้นเป็นการพิจารณาลับ ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับพฤติการณ์ที่
 เกิดขึ้น

สิทธิหรือประโยชน์ของรัฐนี้จึงมีสภาพขัดแย้งกับหลักการ เปิดเผยใน
 การพิจารณาคดีอาญา อย่างไรก็ตามสิทธิหรือประโยชน์ของรัฐนี้ ก็ไม่ได้ขัดล้าง
 หรืออยู่เหนือหลักการนี้ทั้งหมด ทั้งนี้อาจมีผลเพียงให้การพิจารณาคดีนั้น ๆ จะ
 ต้องดำเนินการพิจารณาลับแต่เพียงบางส่วนของ การพิจารณาเท่านั้น หรือต้อง
 จำกัดขอบเขตของการ เปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญา^๑

^๑ Ibid., p. 854.

๓.๘ ความเป็นอิสระของผู้พิพากษา

ในการพิจารณาพิพากษาคดี ความเป็นอิสระของผู้พิพากษาเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งจะเป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพของบุคคล^๑ ความเป็นอิสระของผู้พิพากษานี้เป็นการแสดงถึงความเป็นนิติรัฐ ทั้งนี้เพราะความสำคัญของนิติรัฐอยู่ที่หลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชน ซึ่งจะมีได้ก็ต่อเมื่อผู้พิพากษาที่วินิจฉัยข้อพิพาทเป็นอิสระอย่างแท้จริง^๒ ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ในข้อ ๑๐ ว่า

"ทุกคนมีสิทธิโดยเสมอภาคเต็มที่ ในอันที่จะได้รับการพิจารณาที่เป็นธรรมและเปิดเผย จากศาลที่อิสระและเที่ยงธรรม ในการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของตน และการกระทำผิดอาญาใด ๆ ที่ตนถูกกล่าวหา"

ในประเทศไทยนั้น ความเป็นอิสระของผู้พิพากษาได้มีการยอมรับถึงความสำคัญไว้ในคัมภีร์พระธรรมนูญศาลยุติธรรม ว่าด้วยพระอัยการลักษณะตระลาการ กล่าวไว้ว่า ศาลการตั้งต้องเป็นอิสระในความซึ่งมีสามประการ คือ ศาลการตั้งคนให้เป็นอัยการหนึ่ง เอาตัวใจทักจำเลยเป็นอัยการในคดีหนึ่ง และให้ทั้งเอาแต่ถ้อยคำสำนวนใจทักจำเลยเป็นอัยการในคดีหนึ่ง^๓ และในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ หมวด ๘ ว่าด้วยศาล ก็ได้มีบทบัญญัติ

^๑นิติศาสตร์ไพศาลย์, พระยา, "อิสระของผู้พิพากษา", บทบัญญัติ, เล่ม ๒๗ ตอน ๑ พ.ศ. ๒๕๑๓, หน้า ๑๘.

^๒หยุด แสงอุทัย, หลักวิชชาธรรมนูญทั่วไป, หน้า ๘๘.

^๓สัญญา สัจจวานิช, "อิสระของตุลาการ", รพีรำลึก, (กรุงเทพฯ, ชมรมนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๑๗), หน้า ๑๖.

ในเรื่องนี้ไว้ดังนี้

มาตรา ๑๖๔ "การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นอำนาจของศาล ซึ่งจะต้องดำเนินการตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์"

มาตรา ๑๗๑ "ผู้พิพากษาและตุลาการมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดีให้เป็นไปตามกฎหมาย"

นอกจากนี้ ประมวลจริยธรรมข้าราชการตุลาการ หมวด ๑ ว่าด้วยอุดมการณ์ของผู้พิพากษา ข้อ ๑ ได้บัญญัติไว้ว่า "... เพื่อการนี้ผู้พิพากษาจักต้องยึดมั่นในความเป็นอิสระของตน และเพิกถอนไว้ซึ่งเกียรติศักดิ์แห่งสถาบันตุลาการ" และให้คำอธิบายไว้ใน (๕) ว่า

"(๕) ผู้พิพากษาจักต้องยึดมั่นในความเป็นอิสระของตน การบระสาทความยุติธรรมจะสัมฤทธิ์ผลได้ ก็ต่อเมื่อศาลและผู้พิพากษามีความเป็นอิสระในการพิจารณาพิพากษารรตคดี บระสาทจากอิทธิพลอันมิชอบ ไม่ว่าจะเป็นอิทธิพลจากภายนอก หรือจากการก้าวกายของบุคคลในวงศาล หรือจากบุคคลอื่นใดก็ตาม ผู้พิพากษาจึงต้องถือเรื่องนี้เป็นหลักการสำคัญ ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการของศาลยุติธรรม"

ความเป็นอิสระนี้มีไว้เฉพาะของสถาบันตุลาการเท่านั้น หากแต่ผู้พิพากษาทุกคน ก็ยังมีความเป็นอิสระนี้ด้วย ดังจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ซึ่งได้แยกเรื่องความเป็นอิสระของสถาบันตุลาการ คือ ศาล ไว้ในมาตรา ๑๖๔ คือ "การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นอำนาจของศาล ซึ่งจะต้องดำเนินการตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์" ส่วนความเป็นอิสระของผู้พิพากษามีบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๗๑ ว่า "ผู้พิพากษาและตุลาการมีอิสระในการพิจารณาพิพากษารรตคดีให้เป็นไปตามกฎหมาย"

แม้ว่าจะมีบทบัญญัติรับรองความเป็นอิสระของผู้พิพากษา แต่ผู้พิพากษา ก็ยังคงต้องอยู่ใต้อำนาจของกฎหมาย^๑ โดยในส่วนของกรณการดำเนินการพิจารณา คดีนั้น จะต้องดำเนินการไปตามที่กฎหมายวิธีพิจารณาความกำหนดไว้ ผู้พิพากษา ไม่อาจกำหนดกระบวนการพิจารณาได้เอง อย่างไรก็ตาม การดำเนินการพิจารณา การพิจารณาคดีตามกฎหมายวิธีพิจารณาความนี้ ในบางส่วนก็ยังคงขึ้นอยู่กับการใช้ ดุลพินิจของผู้พิพากษาอยู่^๒ และกฎหมายได้กำหนดแนวทางหรือกรอบของการใช้ ดุลพินิจ การใช้ดุลพินิจนี้จึง เป็นอิสระอย่างหนึ่งของผู้พิพากษาคตามากฎหมายให้ อำนวยไว้ โดยใช้ตามสมควรที่เห็นว่าเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม^๓ เช่น การเลื่อนคดี ตามมาตรา ๑๗๕ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือ การที่จำเลยรับสารภาพตามฟ้อง ศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานก็ได้ ตามมาตรา ๑๗๖ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นต้น อำนวยใน การใช้ดุลพินิจ เพื่อคัดสรรใจในการดำเนินคดีอาญา รวมถึงความรู้สึกของ ผู้พิพากษาที่จะเลือกเชื่อพยานหลักฐาน การซึ่งนำพยานหลักฐาน^๔ ซึ่ง เป็นไปตามหลักการสำคัญของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา คือ หลักความ อิสระในการซึ่งนำพยานหลักฐาน และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ อาญา มาตรา ๒๒๗ วรรคแรก ก็ได้บัญญัติรับรองไว้ โดยบัญญัติว่า "ให้ ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยซึ่งนำพยานหลักฐานทั้งปวง อย่างพิพากษาลงโทษจน

^๑ คณิต ๓ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, หน้า ๑๗.

^๒ Luder and Gilbert, Corpus Juris Secundum (Vol. 23), p. 835 - 838.

^๓ อุทัย สุภนิตย, "ดุลพินิจของศาลในคดีอาญา", บทบัญญัติ, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๓๒ พ.ศ. ๒๕๑๔, หน้า ๒๐๑ - ๒๐๔.

^๔ อมร จันทรมบูรณ์, "Law Enforcement : มิติที่ ๓ ของ กฎหมาย", กฎหมายปกครอง, ปีที่ ๑ (เมษายน ๒๕๒๕), หน้า ๑๑๕.

กว่าจะแน่ใจว่ามีการกระทำผิดจริง และจำเลยเป็นผู้กระทำผิดนั้น"

ความเป็นอิสระของผู้พิพากษานั้น อาจแบ่งออกได้ ๒ ประการ คือ"

๑. ความเป็นอิสระในทางเนื้อหา หมายถึง ในการพิจารณาพิพากษาคดีของผู้พิพากษานั้น ไม่อยู่ในอาณัติของบุคคลหรือองค์กรใด คำสั่งและแนะนำใด ๆ เป็นสิ่งต้องห้ามโดยสิ้นเชิง^๒ ฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหารไม่อาจเข้ามาแทรกแซงในการพิจารณาพิพากษาคดี โดยถือว่าการพิจารณาคดีเป็นอำนาจเฉพาะของศาลเท่านั้น ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๑๖๔ และมาตรา ๑๗๓ ได้บัญญัติรับรองไว้ ซึ่งเป็นไปตามการแบ่งแยกอำนาจของศาลในการพิจารณาพิพากษาออกจากอำนาจอื่น ซึ่งกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ได้เคยตรัสไว้ว่า "อำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอยู่ใต้วงมือฝ่ายตุลาการนั้นใช้ไม่ได้ มีแต่จะเกิดร้ายขึ้นเสมอ ๆ ทั้งที่รัฐบาลเองก็เคยได้ประกาศแสดงความอ่อนน้อมหลายครั้ง"^๓ และในคำจารึกในพิธีเปิดตึกซึ่งบรรจุในหีบสอคอยู่ในแท่นหินแก้ว อันเป็นศิลาฤกษ์อาคารศาลสถิตย์ยุติธรรมหลังเดิม ปรากฏในตอนท้ายว่า "...ทรงพระราชดำริเห็นว่าการอย่างธรรมเนียมพิจารณาพิพากษาคดีความมากมายหลายศาลหลายกระทรวง พนักงานสืบสนปะปนกับราชการอื่นนั้น

^๑ คณิต ฌ นคร, "ความเป็นอิสระของผู้พิพากษา", รพี ๒๑, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, หน้า ๒๔.

^๒ ฌ นิติศาสตร์ไพศาลย์, พระยา, "ความเป็นอิสระของผู้พิพากษา", บทบัญญัติ, หน้า ๑๕ - ๑๗.

คณิต ฌ นคร, "ความเป็นอิสระของผู้พิพากษา", รพี ๒๑, หน้า ๒๔ - ๒๕.

^๓ สฤษดิ์ สัจจวานิช, "อิสระของตุลาการ", รพีรำลึก, หน้า ๓๔.

เป็นเครื่องกีดกันให้เกิดการยุติธรรมเกิดความยาก จำเป็นจะต้องจัดรวมเข้าให้เป็น
 แห่งเดียวกัน และจัดให้มีผู้พิพากษา } มีหน้าที่หนักงานแต่ที่จะทำนุบำรุงรักษา
 ความยุติธรรมอยู่ฝ่ายเดียว มีโทษเกี่ยวในราชการอื่น ๆ ได้ทุกเหตุที่เป็นช่อง
 ของการที่ไม่เป็นธรรม และเพิ่มเติมเปิดช่องโอกาสของการที่จะให้เจริญใน
 ทางยุติธรรมทุกอย่างที่คิดเห็นได้ และแม้ว่าศาลทั้งหลายจะสังกัดรวมอยู่ใน
 กระทรวงยุติธรรม โดยมีเสนาบดีเป็นประธานก็ตาม ประกาศตั้งกระทรวง
 ยุติธรรมก็มีข้อความว่า มีเสนาบดี "เพื่อที่จะไต่ถามสืบและแก้ไขการชกชกของ
 ในคดี และรับผิดชอบให้การพิพากษาและพิจารณาให้เป็นไปโดยสะดวกและ
 ยุติธรรม มีหน้าที่ต่างหากจากการพิพากษาและพิจารณาคดี" หมายความว่า
 ในการวินิจฉัยบทกฎหมายเป็นหน้าที่ผู้พิพากษาไม่เกี่ยวกับเสนาบดี แต่เสนาบดี
 ต้องจัดให้ผู้พิพากษาดูการทำหน้าที่โดยสะดวกไม่ให้มีที่ติดขัด เป็นการจัดมี
 ผู้ใหญ่ขึ้นอีกนายหนึ่ง เป็นพี่เลี้ยงดูแล^๒

นอกจากนี้ ผู้พิพากษายังคงไว้ซึ่งอิสระในการชี้ว่าหนักพยานหลักฐาน
 ที่จะเชื่อในพยานหลักฐานใด และไม่เชื่อในพยานหลักฐานใด ซึ่งในคำพิพากษา
 นั้นก็ได้ระบุถึงหลักการนี้ไว้ เช่น การใช้คำว่า "ศาลเชื่อว่า..." ในการให้
 เหตุผลในคำพิพากษา และอิสระในการชี้ว่าหนักพยานหลักฐานเป็นของผู้พิพากษา
 แต่ละคนที่ไม่อาจล่วงละเมิดได้ ในประมวลจริยธรรมข้าราชการตุลาการ ข้อ
 ๑๑ วรรคสอง ใ้บัญญัติไว้ว่า

"ผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะจักต้องร่วมพิจารณาให้ข้อคิดเห็นและ
 เหตุผลประกอบเสมือนหนึ่งคนเป็นเจ้าของสำนวนคดีเรื่องนั้นเอง ผู้พิพากษาที่
 ร่วมกันพิจารณาคดีที่เห็นตรงกันในความคิดเห็นและเหตุผลของกันและกัน ทั้งนี้เพื่อ
 ให้ได้คำวินิจฉัยชี้ขาดที่ถูกต้องและเที่ยงธรรม"

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๘.

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๐.

จากที่กล่าวมานี้ ย่อมแสดงให้เห็นถึงความเป็นอิสระในทางเนื้อหาของผู้พิพากษา ซึ่งในส่วนของกรณีพิพาทภาคีแล้ว ย่อมมีอิสระในการออกความเห็นและพิพากษา ภายใต้ดุลยพินิจของมรรยาทของผู้พิพากษา ประกอบด้วย สุจริตธรรม และพิจารณาพิพากษาคดีความตามบทกฎหมายและแบบแผน

๒. ความเป็นอิสระในทางส่วนตัว หมายถึง ในการทำหน้าที่ผู้พิพากษานั้น ผู้พิพากษาจะต้องกระทำโดยปราศจากความกลัวว่าจะได้รับอันตราย หรือการกีดกันแก่งในภายหลัง และความเป็นอิสระในทางส่วนตัวนี้ ย่อมเป็นข้อเสริมความสมบูรณ์ของความเป็นอิสระของผู้พิพากษา ทั้งนี้เพราะผู้พิพากษาย่อมเป็นบุคคลที่หาใช้วิธีบุบอย่างสิ่งก่อสร้างอันเป็นที่ตั้งของศาลไม่ฉะนั้นจึงอาจรู้สึกถูกรุน ๆ หนาว ๆ ใต้ความลักษณะกำลังใจของเอกชนเป็นคนที่ไป ซึ่งความเกรงกลัวนี้อาจจะทำให้คำวินิจฉัยของผู้พิพากษาเอนเอียงไปจากความคิดเห็นอันแท้จริงของผู้พิพากษาได้^๑

ในประมวลจริยธรรมข้าราชการตุลาการ ข้อ ๓ ใ้บัญญัติไว้ว่า

"ในการนั่งพิจารณาคดี ผู้พิพากษาจักต้องวางตนเป็นกลางและปราศจากอคติ ทั้งพึงดำรงตนให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ แต่งกายเรียบร้อย ใ้สุภาพ ฝึ้งความจากคู่ความและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายอย่างตั้งใจ ให้ความเสมอภาค และมีเมตตาธรรม"

ในคำอธิบาย ข้อ (๓) ใ้กล่าวไว้ว่า

"ปราศจากอคติ : อุปสรรคสำคัญประการหนึ่งซึ่งทำให้การวินิจฉัยบรรดาคดีปราศจากความเที่ยงธรรมก็คือ อคติที่ กล่าวคือ นันทาคติ

^๑นิติศาสตร์ไพศาลย์, พระยา, "ความเป็นอิสระของผู้พิพากษา", บทบัญญัติ, หน้า ๒๑.

ล่าเอียงเพราะรัก โศภิต ล่าเอียงเพราะโกรธ ภยากติ ล่าเอียงเพราะกลัว และ โมหาคติ ล่าเอียงเพราะเขลา เรื่องของอคติเป็นเรื่องของมนุษย์ปุถุชนโดยแท้ นอยคนนักที่จะไม่มีอคติ คำถวายสัตย์ปฏิญาณของผู้พิพากษาต่อองค์พระมหากษัตริย์ ก็มีเรื่องที่ผู้พิพากษาจำต้องปราศจากอคตินั้นอยู่ด้วย แต่ในทางปฏิบัติเรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องง่าย โดยเฉพาะการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีนั้นมิใช่เป็นเรื่องตรงไปตรงมาธรรมดา ๆ อย่างเรื่องสองบวกสองเป็นสี่ หรือเรื่องให้เห็นค่าเห็นแถมกันง่าย ๆ ซ้ำบางเรื่องก็สลับซับซ้อน กากก็ไม่ใช่ แกลงก็ไม่เชิง อคติที่ว่านี้โดยเฉพาะในหมู่ผู้พิพากษามีอะไรก็แต่เพียงต่อตัวบุคคลซึ่งเป็นคู่ความ หมายความหรือหยานเท่านั้น หากเคยมีอคติต่อชอติคดีเห็น ทาที่ความเชื่อและประเพณีบางเรื่อง หรือต่อความผิดประเภทใดประเภทหนึ่งโดยเฉพาะอีกด้วย เป็นต้นว่า อาจตั้งข้อรังเกียจความผิดทางเพศ และการทุจริต ต่อหน้าที่ราชการมากกว่าความผิดฐานอื่น ซึ่งแต่ละเรื่องเหล่านี้ ล้วนเป็นความลำเอียงมากกว่าอคติต่อตัวบุคคลมากนัก และมีอันตรายมากก็คือ ผู้พิพากษาบางคนอาจไม่รู้ตัวด้วยซ้ำไปว่าตนเองมีอคติในเรื่องนั้น เรื่องนี้จึงเป็นหน้าที่ของผู้พิพากษาทุกคน ที่จะต้องคอยสอดส่องและทดสอบตนเองอยู่ตลอดเวลาว่ามีอคติอันใด กับผู้ใด หรือเรื่องใดหรือไม่ การป้องกันอคติในการวินิจฉัยอรรถคดีที่ดีทางหนึ่ง ก็คือ ต้องมีอุเบกขา ต้องทำใจเป็นกลางจริง ไม่หึงหวนศักดิ์สินใจว่าใครถูกใครผิด ก่อนที่ไต่พิงความครบถ้วนกระบวนการจากทุกฝ่าย และได้ไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนแล้ว ซึ่งเรื่องนี้เป็นเรื่องธรรมดาแท้ ๆ แต่เมื่อใดมีอคติเข้า ผู้นั้นมองข้ามหลักเบื้องต้นของการวินิจฉัยอรรถคดีไปเสียง่าย ๆ

อนึ่ง คำว่าฉันทาคตินั้น มีความหมายครอบคลุมถึงความโลกด้วย ดังปรากฏในหลักอินทภาษว่า "...และซึ่งจะให้ผู้พิพากษาปราศจากฉันทาคตินั้น คือให้ทำจิตให้ปราศจากโลก อย่าได้เห็นแก่ลาภะโลกามีสินจ้างสินบน..."

มีความหวาดกลัวหรือหวั่นไหว เกรงกลัวว่าถ้าพิพากษาคดีให้เขาแพ้ คนเขง
จะเดือดร้อนหรือถูกทำร้ายหรือถูกผู้อื่นไม่พึงพอใจคน^๑

ในการพิจารณาคดีอาญา การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีจะต้องทำเป็น
ไปตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ต้องกระทำในบรรยากาศที่เหมาะสม มีความสงบ
เรียบร้อยและความสะอาดราบรื่นปราศจากความยุ่งเหยิง อื้ออึงอลวนและวุ่นวาย^๒
และต้องปราศจากอิทธิพลใด ๆ ซึ่งจะทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมได้ เช่น
การประกาศเจตนารมณ์ของสาธารณชนที่เกี่ยวกับเรื่องที่พิจารณาคดี^๓ หรือการ
พิจารณาคดีที่ถูกครอบงำโดยอารมณ์ของผู้ชนที่นำคดี^๔ ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุ
จุดประสงค์ของการพิจารณาคดี ที่มีเป้าหมายเพื่อการค้นหาความจริง และ
การค้นหาความจริงนั้นต้องเป็นการกระทำที่ถูกต้องตามวิถีทางยุติธรรม

หลักการเปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญา และหลักความเป็นอิสระ
ของผู้พิพากษา ต่างเป็นหลักการที่มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ เป็นหลักประกัน
สิทธิเสรีภาพของบุคคลที่ตกเป็นจำเลยในคดีอาญา ในการที่จะได้รับการพิจารณา
จากผู้พิพากษาซึ่งมีอิสระในการพิจารณาคดีพิพากษาคดี โดยมีสาธารณชนเข้าร่วม
รับรู้การพิจารณาคดีว่าได้กระทำไปโดยถูกต้อง เพียงธรรม อยากรู้คดี
การที่เปิดโอกาสให้สาธารณชนเข้าร่วมรับรู้ในการพิจารณาคดีมากขึ้นไป จน

^๑ เฉลิม สติชัยทอง, หลักวิชาชั้นนักกฎหมาย, หน้า ๑๑.

^๒ ด้ญญา ชรรณศักดิ์, "ลักษณะของห้องพิจารณาคดีของศาลตามหลัก
วิชาการ", คู่มือ, ปีที่ ๑ (กรกฎาคม ๒๕๕๗), หน้า ๔.

^๓ Luder and Gilbert, Corpus Juris Secundum (Vol. 23),
p. 827 - 830.

^๔ Luder and Gilbert, Corpus Juris Secundum (Vol. 16 A.),
p. 661.

ทำให้เกิดความสับสนวุ่นวายในห้องพิจารณา หรือผู้ที่เข้าร่วมรับรู้ในการพิจารณาคดีอาญานั้น ได้แสดงเจตนารมณ์หรือท่าทีอย่างเห็นได้ชัดว่า ได้มีส่วนร่วมกันเกี่ยวกับคดีอาญาที่ตนเข้าร่วมรับรู้ และหวังที่จะให้การพิจารณาเป็นไปตามมติ นั้น ก็จะเป็นการทำลายบรรยากาศของการพิจารณา หรืออาจจะทำให้ ผู้พิพากษาต้องไตร่ตรอง หรือเกิดความเกรงกลัวว่า คำพิพากษาจะขัดกับมติ ร่วมกันนั้น ก็เป็นการทำให้ความเป็นอิสระในทางส่วนตัวของผู้พิพากษาต้องเสียไป การพิจารณาคดีอาญานั้นไม่ได้เป็นการมุ่งร้ายหรือการแก้แค้นต่อจำเลย แต่เป็นการค้นหาความจริงและคุ้มครองจำเลยเพื่อความเป็นธรรม^๑ ดังนั้นผู้พิพากษา จึงต้องมีเครื่องมือในการป้องกันตนเอง มิให้เกิดปัจจัยที่กระทบต่อความเป็นอิสระในทางส่วนตัวของผู้พิพากษา หรือหากเกิดปัจจัยที่กระทบต่อความเป็นอิสระในทางส่วนตัวของผู้พิพากษาแล้ว ผู้พิพากษาก็สามารถแก้ไขให้ปัจจัยนั้นสิ้นไป และในขณะเดียวกันก็ยังคงไว้ซึ่งหลักการเปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญา โดยให้หลักการทั้งสองคือ หลักการเปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญา กับความเป็นอิสระในทางส่วนตัวของผู้พิพากษา ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเดียวกันนี้ อยู่ในใจของความพอดี เช่น บทบัญญัติในเรื่องการรักษาความสงบเรียบร้อยในศาล หรือการจำกัดขอบเขตของการเปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญา โดยวางเงื่อนไขหรือระเบียบต่าง ๆ ที่เห็นควร หรือการกำหนดให้การพิจารณาคดีอาญานั้นเป็นการพิจารณาลับ ทั้งนี้ผู้พิพากษาก็สามารถใช้ดุลพินิจกระทำการได้ โดยไม่จำเป็นต้องมีคำร้องขอหรือมีเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นก่อน

นอกจากนี้ ได้มีการตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับความเป็นอิสระในทางส่วนตัวของผู้พิพากษา อาจจะถูกรบกวนหรือกระทบกระเทือนจากการที่สื่อมวลชนได้เผยแพร่ข่าวสาร

^๑ Luder and Gilbert, Corpus Juris Secundum (Vol. 23), p. 831.

ของการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง เช่น การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจับบุคคลใด หรือ มีการทำแผนประทุษกรรม มีการนำผู้ต้องหาไปถ่ายรูป และเผยแพร่สู่ประชาชนโดยสื่อมวลชน หรือการให้ข่าวต่อสื่อมวลชนของเจ้าหน้าที่ ในเรื่องการดำเนินคดีอาญาในลักษณะของการยืนยันความผิดของผู้ถูกกล่าวหา ข่าวหรือภาพที่ปรากฏให้เห็น จะมีทั้งท่าแสดงความผิด ไม่ว่าจะ เป็นท่าจ้องจับควยมีด หรือจ้องปืนยิงผู้ต้องหาเพราะหกรรม ภาพที่ปรากฏนี้ ได้มีผู้แสดงความเห็นว่า ผู้เห็นหรือผู้ชมจะต้องคล้อยตามไปกับภาพหรือข่าวที่ได้รับ ว่าผู้ต้องหานั้นเป็นผู้กระทำผิดเรื่องนั้นอย่างแน่นอน ซึ่งเท่ากับเป็นการตัดสินการเป็นผู้กระทำผิดโดยอาศัยเครื่องมือสื่อสารมวลชน ทั้งการเสนอข่าวของสื่อสารมวลชน ทั้งการเสนอข่าวของสื่อมวลชนที่ขาดความรับผิดชอบ อาจเขียนข่าวหรือวิจารณ์จนทำให้ประชาชนเข้าใจหรือรู้สึก ว่า ผู้บริสุทธิ์บางคนเป็นอาชญากร หรือผู้ต้องหาบางคนได้ประกอบอาชญากรรมที่เลวร้ายกว่าที่เป็นจริง การกระทำเช่นนี้มีลักษณะไปในทางการแสดงหรือ Show Business และมีผู้กล่าวไว้ว่า การกระทำเช่นนี้ เป็นไปในลักษณะของการโฆษณาตัวเองของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยอาศัยผู้ถูกกล่าวหาเป็นเครื่องมือ และอาจจะมีส่วนต่อการพิจารณาความดีความชอบ หรือการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งเสียด้วยซ้ำไป”

การเผยแพร่ข่าวสารของสื่อมวลชนในลักษณะเช่นว่านี้ ย่อมจะต้องเข้าสู่การรับรู้ของผู้พิพากษา โดยเหตุที่ผู้พิพากษาก็เป็นบุคคลในสังคม ย่อมจะ

๑๓ ศนิต ๓ นคร, "ฐานะของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญา", อัยการ, หน้า ๑๓ - ๑๔.

อัครราชทูต จุฬารัตน์, "สิทธิของผู้ต้องหาที่ได้รับการมองเห็นหรือหลงลืม", นิติศาสตร์, หน้า ๔๔.

สมพร พรหมพิลาธร, โฉมหน้าอาชญากรรม, หน้า ๑๐.

ได้รับข่าวสารต่าง ๆ เช่นเดียวกับประชาชนทุกคน และเมื่อคืนนั้นขึ้นสู่ศาล เหตุการณ์เหล่านี้อาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่อาจก่อความวิตกกังวลต่อตัวจำเลยได้ แม้จะไม่ใช่ปัจจัยที่สำคัญก็ตาม ดังเช่นที่ประมวลจริยธรรมข้าราชการตุลาการ ข้อ ๓ ไท่กล่าวไว้ในส่วนของคำอธิบาย (๓) ไว้ว่า "...ผู้พิพากษา...หากแต่ยังมีอคติต่อข้อคดีเห็น ทว่าที่ ความเชื่อและประเพณีบางเรื่อง...แต่เมื่อผู้ใดมีอคติเข้า ผู้นั้นก็มองข้ามหลักเบื้องต้นของการวินิจฉัยบรรดคดีไปเสียง่าย ๆ ..." ซึ่งเป็นข้อเตือนใจในเรื่องที่ให้ผู้พิพากษาพึงระวังในการมีอคติในการวินิจฉัยคดีโดยกล่าวไว้ว่า "...การป้องกันอคติในการวินิจฉัยบรรดคดีที่ทิศทางหนึ่งก็คือ ต้องมีอุเบกษา ต้องหัวใจเป็นกลางจริง ๆ ไม่พึงด่วนตัดสินใจว่าใครถูกใครผิด ก่อนที่จะได้ความครบถ้วนกระบวนการจากทุกฝ่าย และได้ใคร่ครวญอย่างถี่ถ้วนแล้ว..." อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีข้อโต้แย้งว่าในการพิจารณาพิพากษาคดี ผู้พิพากษานั้นย่อมต้องหัวใจเป็นกลาง และพิพากษาจากพยานหลักฐานที่ปรากฏในการพิจารณาเท่านั้น แต่หากว่าได้มีการบ่งชี้ให้มีการกระทำใด ๆ ที่จะก่อให้เกิดอิทธิพลต่อประชาชนและผู้พิพากษา ก็ย่อมจะเป็นการที่เหมาะสมกว่า

ในสหรัฐอเมริกา American Bar Association ได้จัดตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อจัดทำเกณฑ์ว่าด้วยหลักการพิจารณาคดีอาญา รวมทั้งการถ่ายทอดการพิจารณาทางคำสอนสื่อมวลชน โดยเกณฑ์ที่จัดทำขึ้นนี้ เพื่อถือเป็นแนวปฏิบัติในทำนองเกี่ยวกับประมวลหลักวิชาชั้นกฎหมาย (Code of Professional Responsibility) เกณฑ์ดังกล่าวนี้เรียกว่า A.B.A. Standards เริ่มมีผลเป็นที่ยอมรับมาตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๖๔ เป็นต้นมา^๑

^๑ Yale Kamisar, Wayne R. La Fave, Jerold H. Israel, Modern Criminal Procedure, St. Paul, Minn., West Publishing Co., 1974, p. 1393.

A.B.A. Standards ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการให้ข่าวแก่สื่อมวลชนไว้ ทั้งนี้เพื่อที่ไม่ส่งผลไปสู่การพิจารณาพิพากษาคดีที่เที่ยงธรรม โดยกำหนดให้อัยการ (Attorneys) จะต้องไม่ให้ข่าวในลักษณะของ^๑

๑. บันทึกการดำเนินคดี หรือบุคคลหรือชื่อเสียงของผู้ถูกกล่าวหา เว้นแต่ระบุถึงชื่อ นามสกุล อายุ ที่อยู่ อาชีพ สถานะทางครอบครัว ในกรณีที่ยังจับตัวผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้ จะให้ข่าวได้เฉพาะที่จะนำไปสู่การจับกุม หรือเตือนให้ประชาชนระวังอันตราย
๒. คำรับสารภาพ หรือ คำให้การปฏิเสธของผู้ต้องหา
๓. การตรวจลอบผู้ต้องหา
๔. ชื่อเสียง คำให้การ หรือความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐาน เว้นแต่จะประกาศถึงชื่อเสียงของผู้เสียหายได้ หากไม่เป็นการชี้คอกฎหมาย
๕. ความเป็นไปได้ของการดำเนินคดีต่อไป
๖. ความเห็นใดๆ เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือความบริสุทธิ์ของจำเลย หรือข้อผิดกฎหมายของคดี หรือพยานหลักฐานในคดี

ในส่วน of เจ้าพนักงานของรัฐ (Law Enforcement Officers) ได้กำหนดไว้ว่า^๒

๑. การให้ข่าวเกี่ยวกับการกระทำความผิดและการสอบสวน จะทำได้เฉพาะที่เหมาะสม แต่ชื่อของผู้ต้องสงสัยหรือผลการสอบสวนจะเปิดเผย

^๑ Ibid., p. 1393 - 1394.

^๒ Ibid., p. 1395 - 1396.

ไม่ได้ เว้นแต่เพื่อประโยชน์ของการสอบสวน การจับกุมผู้ต้องสงสัยหรือเพื่อน
ถึงอันตรายต่อประชาชน

๒. ห้ามไม่ให้สื่อมวลชนถ่ายภาพหรือถ่ายเทรทัศน์บุคคลที่อยู่
ในการควบคุม หรือทำให้สื่อมวลชนสัมภาษณ์ เว้นแต่บุคคลผู้นั้นจะยินยอม แต่
ต้องบอกให้เขาได้รู้ถึงสิทธิในการพบทนาย กับสิทธิที่จะไม่ให้สัมภาษณ์

๓. ห้ามที่จะให้ข่าวในทำนองเกี่ยวกับที่กำหนดไว้สำหรับอัยการ

การปฏิบัติตาม A.B.A. Standards นี้ บ่อมเป็นการสนองหลัก
กฎหมายที่ว่า ก่อนที่จะมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดความผิดใดได้กระทำความผิด
จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้น เสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ ทั้งนี้เป็นการป้องกัน
มิให้มีการเผยแพร่ข่าวสารผ่านทางสื่อมวลชน อันจะเป็นการก่อให้เกิดอคติจาก
ประชาชนซึ่งรวมไปถึงผู้พิพากษาด้วย

ในประเทศไทยนั้น ทั้ง ๆ ที่มีบทบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญที่ถือได้ว่าเป็น
เป็นกฎหมายสูงสุด วางแนวเป็นหลักไว้ว่าผู้ต้องหาหรือจำเลย จะไม่ถูกปฏิบัติ
เสมือนผู้กระทำผิด จนกว่าศาลจะพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำผิดก็ตาม
แต่เราจะพบอยู่เสมอว่าในการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้องคดี ได้มีการให้
ข่าวโดยพนักงานสอบสวน มีการเผยแพร่ข่าวทางสื่อมวลชน ในทำนองของ
การยืนยันความผิดของผู้ต้องหา ไม่ว่าจะเป็นการที่พนักงานสอบสวนกล่าว
ยืนยัน หรือการหาแผนประทุษกรรม หรือการเปิดโอกาสให้ตัวแทนสื่อมวลชน
ได้เข้าสัมภาษณ์ผู้ต้องหา^๑ รวมทั้งการเผยแพร่ภาพในเรื่องของการจับผู้ต้องหา
จากพยานหรือผู้เสียหาย หรือการเปิดเผยถ้อยคำของพยาน ซึ่งให้การยืนยัน
ว่าผู้ต้องหารายนั้นเป็นผู้กระทำผิด และอิทธิพลของสื่อมวลชนนี้อาจจะมี

^๑คณิต ฅ นคร, "ฐานะของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญา", บทพิเศษพิเศษ,

ผลกระทบต่อความรู้สึกทางจิตใจของผู้ศึกษาได้ ในฐานะที่เป็นประชาชน
ในสังคม ซึ่งเหตุการณ์เช่นนี้ในสหรัฐอเมริกาพยายามที่จะป้องกันมิให้เกิดขึ้น
ด้วยวิธีการดังกล่าวมาแล้ว

อย่างไรก็ตาม การเปิดเผยผลของการสอบสวนซึ่งทำโดยพนักงาน
สอบสวนก่อนการฟ้องคดีดังกล่าวข้างต้นนี้ แม้จะไม่ได้ดูอยู่ในขอบเขตของ
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ก็ตาม แต่ผู้เขียนเห็นว่าชาวสารดังกล่าวที่เปิดเผยออกมานี้
หากมีสื่อมวลชนนำออกเผยแพร่ย่อมเข้าสู่การรับรู้ของประชาชนไทยทั่วไป ซึ่ง
สามัญสำนึกในเบื้องต้นย่อมคิดว่าเป็นความจริงดังข่าวที่ปรากฏ และมีความเชื่อ
ว่าผู้คั่งง่านั้นเป็นผู้กระทำผิดจริง ชาวสารดังกล่าวนี้อาจจะเข้ามามีส่วน
ทำให้ความเป็นอิสระของผู้ศึกษาในค่านิจใจอาจแปรเปลี่ยนได้ หรือในบาง
ครั้งหากพนักงานอัยการออกคำสั่งไม่ฟ้องคดี หรือผู้ศึกษามีคำพิพากษายกฟ้อง
ประชาชนทั่วไปอาจจะเกิดความรู้สึกในจิตใจว่า เพราะเหตุใดและทำไมผล
จึงได้ออกมาขัดแย้งกับความเชื่อเดิมของเขา ซึ่งอาจมีผลทำให้เกิดการวิพากษ์
วิจารณ์และไม่มั่นใจในระบบงานยุติธรรมขึ้นได้ และนับเป็นผลเสียหายแก่ระบบ
งานยุติธรรม

ในปัญหาดังกล่าวนี้ ผู้เขียนใคร่ขอยกข้อคิดเห็นของนักกฎหมายท่าน
หนึ่ง ซึ่งได้ให้ข้อคิดเห็นไว้อย่างน่ารับฟังว่า^๑

"สิ่งที่ปรากฏให้เห็นอยู่เกือบจะทุกคืนวันเมื่อเจ้าหน้าที่จับบุคคล
ใดและมีการทำแผนประทุษกรรม (ไม่ว่าการทำดังกล่าวจะตรงตามระเบียบ
เกี่ยวกับคดีของทางตุลาการหรือไม่ก็ตาม) โดยอ้างว่าผู้คั่งง่าให้การรับสารภาพ

^๑ อักษราทร จุฬารัตน์, "สิทธิของผู้คั่งง่าที่ได้รับการมองข้ามหรือ
หลงลืม", นิติศาสตร์, หน้า ๔๗ - ๔๘.

จะมีการนำผู้ต้องหาไปถ่ายรูป บางครั้งก็ทำเป็นวิธีโอเพ่น ส่วนทั้งการที่
 สื่อมวลชนจะถ่ายหอคมาส่งทางหนังสือพิมพ์รวมทั้งโทรทัศน์ด้วย ภาพที่ปรากฏ
 ให้เห็นจะมีทั้งท่าแครงการกระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็นหาจูงจามควมผิด หรือ
 จอป็นถึงผู้ต้องเคราะห์กรรม หรือร้ายไปอวามันคือหาชมขึ้นเด็กหญิงผู้เคราะห์ร้าย
 ภาพเหล่านั้นในสายตาของผู้ที่พบเห็นไม่ว่าในหนานกนึ่งเอ็ดมิทหรือในโทรทัศน์
 ผู้เขียนเชื่อว่าผู้เห็นหรือผู้ชมร่อยทั้งร่อยคดลยตามไปกับภาพที่เห็นว่าผู้ต้องหานั้น
 คือผู้กระทำความผิดในเรื่องนั้นอย่างแน่นอร่อยเปอร์เซนต์ ผู้เขียนค่อนข้างเชื่อ
 ว่าไม่มีผู้ใดที่จะปฏิเสธความรู้สึกเช่นนั้น กรณีนี้ถ้าจะว่ากันไปแล้วอีกอย่าง
 หนึ่งก็คือ เทากับเป็นการคิดสินการ เป็นผู้กระทำความผิดไทยชาติยแควงมือ
 สื่อสารมวลชนนั่นเอง ซึ่งประเทศทั้งหลายในโลกผู้เขียนยังไม่เคยเห็นว่ามีที่
 ไหนเขาทำกัน เราจะอาศัยแค่เพียงว่าที่คองทำแผนประทุษกรรมเช่นนั้น เพื่อ
 ให้ได้ภาพพจน์ที่กระจ่างแคเดียวอย่างเดียวจะไม่ได้ ผู้เขียนเคยได้หังคำชี้แจง
 ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องบางคน ว่ามีความจำเป็นที่คองประมวลเหตุการณ์ที่
 เกิดขึ้น เพื่อประมวลภาพพิจารณาของศาลในที่สุด ส่วนการที่สื่อสารมวลชน
 นำไปเผยแพร่เป็นสิ่งที่ช่วยไม่ได้เพราะไม้อาจห้ามปรามได้ เนื่องจากเป็นความ
 หูไวจุมกไวของสื่อสารมวลชนเอง การกล่าวเช่นนั้นคองจะเป็นการกล่าวที่ขาด
 ความรับผิดชอบอย่างสิ้นเชิง เพราะการทำแผนประทุษกรรมนั้นว่าที่จริงก็ไม่มี
 ความจำเป็นที่จะคองหาในลักษณะที่เส อียคตลอดทุกแง่มุมจนถึงขนาดนั้น
 เพียงให้รู้ว่าเหตุเกิดในบริเวณไหน สภาพภูมิประเทศหรือบริเวณเกิดเหตุอยู่
 สภาพเช่นไร โดยการถ่ายทำที่นำมาประกอบกับภาคเขียนหรือภาพที่คดออะไร
 ในภายหลังก็ยอมทำได้ หรือแม้แต่จะกันมิให้มีการถ่ายภาพการจับทำแผน
 ประทุษกรรมก็ยอมกระทำได้ (ถ้าคองว่าอยากกระทำเช่นนั้น) ความจริงการทำ
 แผนประทุษกรรมในลักษณะเอ็ดเกริกเช่นนี้มีผู้กล่าวไว้อย่างค่อนข้างถูกต้องว่า

มีลักษณะเป็นการแสดง หรือ Show Business ซึ่งผู้เขียนเห็นห้องค่วยเป็น
 อย่างยิ่ง ความจริงมีผู้กล่าวไว้ซึ่งไม่อาจจะมองข้ามไปเสียทีเดียวว่าผลของ Show
 Business ในการทำแผนประทุษกรรมแต่ละรายมีผลต่อการพิจารณาความดี
 ความชอบหรือการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งเสียห่วยเข้าไป ซึ่งผู้เขียนเองไม่อยากจะ
 ให้เป็นจริงเช่นนั้นเลย และถ้าจะอ้างว่าการเปิดเผยถึงแผนประทุษกรรมดังกล่าว
 ก่อให้เกิดความยำเกรงแก่ผู้ที่คิดจะกระทำความผิดหรือเป็นเครื่องเตือนสติเมือง
 ที่ทั้งหลาย ให้อึ้งเอี๊ยะระเพ่งของเหล่าร้ายค่วยแล้ว ก็ยังเห็นว่าเป็นข้ออ้าง
 ที่อาจจะขาดน้ำหนักอยู่มาก เพราะถ้าจะดังเกิดให้ถือว่าในมหาหีบวราญตอมวลชน
 แต่ละครั้งผู้ที่ถูกกล่าวหาเหล่านั้น กูจะยืมหัวและไม่ได้มีความเกรงกลัวต่อสิ่งที่
 เกิดขึ้นเลย พอที่พอร้ายกตัญจะกลายเป็นพระเอกไปเสียห่วยซ้ำ

สิ่งเหล่านี้ไม่ใช่เป็นเรื่องที่จะมองถือว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย เพราะ
 ถ้าจะย้อนกลับมาพิจารณาว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐมีความชอบธรรมข้อใดที่นำบุคคล
 ที่ถูกกล่าวหาเหล่านั้นไปแสดงเกี่ยวกับรายละเอียดของการกระทำที่อ้างว่าเป็นความ
 ผิด (แม้ว่าจะอ้างว่าผู้ต้องหาไร้สารภาพ ซึ่งความจริงแล้วผู้ต้องหายอมรับ
 สารภาพด้วยเหตุผลต่าง ๆ ได้มากมายรวมทั้งอาจกลับค่าให้การเสียเมื่อใดก็ได้
 อีกค่วย)....การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่คือผู้ต้องหา ซึ่งยังมีได้ถูกกล่าวหาหาษาให้
 เป็นผู้กระทำผิดความผิดเช่นในกรณีที่ถูกกล่าวมาแล้วข้างต้น ในความเห็นของผู้เขียน
 เห็นว่าเป็นการปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องตอบทบัญญัติ มาตรา ๘๗ ของรัฐธรรมนูญแห่ง
 ราชอาณาจักรฉบับปัจจุบัน"

ผลกระทบต่อความเป็นอิสระในทางส่วนตัวของผู้พิพากษาจากการ
 เปิดเผยก่อนการพิจารณาตัดสิน จะเป็นไปในทางที่ก่อให้เกิดมีมีคิมหาชนขึ้นใน
 เรื่องของการกระทำผิดความผิด ไม่ว่าจะไปในทางที่เชื่อว่าผู้ถูกกล่าวหาได้

กระทำความจริง หรือผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้บริสุทธิ์ เมื่อคดีได้ขึ้นสู่ศาล และจากการสืบพยานในศาล ปรากฏว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิด หรือกระทำ ความผิด และข้อเท็จจริงที่ปรากฏในศาลนั้นขัดต่อมติมหาชน อาจจะทำให้ ผู้พิพากษาโดยเฉพาซึ่งเพิ่งได้รับการ เปรกเกล้า ฯ ให้ดำรงตำแหน่งเกิดความ รู้สึกวิตกกังวล ในการที่จะดำเนิกระบวนพิจารณาหรือพิพากษาคดี โดยเกรงว่าจะต้องถูกครหา หรือถูกอุทธรณ์เกลียดชัง หรือมีความวิตกว่าอาจจะมี ภัยอันตรายมาถึงตนได้ ความรู้สึกเช่นนี้ย่อมขึ้นยู่กับตัวผู้พิพากษาว่า จะมีจิตใจ มั่นคงเพียงใด แต่อย่างไรก็ตามเพื่อเป็นการรักษาไว้ซึ่งความเป็นอิสระในทาง ส่วนตัวของผู้พิพากษา ทางแก้ไขที่เหมาะสมควรจะเป็นไปในทางการป้องกันไม่ ให้เกิดเหตุการณ์ใด ๆ ที่จะก่อให้เกิดผลกระทบกระเทือนต่อความเป็นอิสระใน ทางส่วนตัวของผู้พิพากษา ซึ่งจะเป็นผลต่อเนื่องไปถึงการซ้มน้ำหนักพยานหลักฐาน และการพิพากษาคดี เป็นการช่วยให้ผู้พิพากษาสามารถทำใจเป็นกลาง ไม่ เกิดความเอนเอียงในเบื้องต้นก่อนว่าใครถูกใครผิด ก่อนที่จะได้ฟังความครบถ้วน กระบวนการจากทุกฝ่ายและได้ใคร่ครวญอย่างถ้วนถี่แล้ว การป้องกันมิให้ เหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้น ย่อมเป็นการป้องกันการมีอคติมหาชน ซึ่งจะทำให้ผู้เข้า ร่วมรับรู้ในการพิจารณาคดีนั้น ได้เข้าร่วมรับรู้โดยมีใจเป็นกลาง อันจะเป็น การรักษาสถานะและบทบาทในการเข้าร่วมรับรู้การพิจารณาคดี และไม่กระทำ การใด ๆ อันจะเป็นการทำลายบรรยากาศของการพิจารณาคดี

สิทธิหรือมรรยาทของประชาชนของรัฐที่เกี่ยวข้องกับหลักการเปิดเผยในการพิจารณา คดีอาญา ก็เป็นเช่นเดียวกับในเรื่องสิทธิของปัจเจกชน และสิทธิของสาธารณชน หลักการเปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญา ขัดแย้งกับมรรยาทของความมั่นคง ของประเทศ และความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน สำหรับ

ในเรื่องความเป็นอิสระของผู้พิพากษานั้น หลักการ เบิกเฉยในการพิจารณาที่
อาชญาอาจก่อให้เกิดปัจจัย ซึ่งจะกระทบกระเทือนต่อความเป็นอิสระในทาง
ส่วนตัวของผู้พิพากษาได้ หากว่าการ เบิกเฉยนั้นเป็นไปในลักษณะที่ปราศจาก
ขอบเขต แต่หากว่าหลักการ เบิกเฉยในการพิจารณาที่อาชญาอันมีลักษณะสมควร
แก่เหตุ คือ มีความพอเหมาะพอที่ ก็ย่อมไม่มีผลกระทบต่อความเป็น
อิสระในทางส่วนตัวของผู้พิพากษาแต่อย่างใด